

Atatürkorganize

İZMİR ATATÜRK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ DERGİSİ

HAZİRAN
2020
SAYI 175

GÜVEN DUYGUSU YARATALIM

EBSO
100 BÜYÜK'TE
İAOSB'DEN
21 FİRMA

SANAYİCİDEN
KIDEM
TAZMİNATI
UYARISI

UĞURTAŞ:
ÜRETİM
KAPASİTESİNİ
ARTIRMALIYIZ

AVANTAJLI HOŞ GELDİN FAİZİYLE VOV DEDİRTEN HESAP

VOV Hesap! Yani Vadesi Olmayan Vadeli Hesap.
Birikimlerinizi VOV Hesap'ta değerlendirin,
hem dilediğiniz zaman paranızı kullanın hem de
avantajlı faiz oranından faydalanın.

DOĞRU HAMLELERİN PUSULASI

Sanayinin gelişiminde
kuruluşundan bugüne
doğru Bölgeyiz...

M.Kemal Atatürk Blv. No:42 35620 Çiğli/İzmir
T. (0232) 376 71 76 - F. (0232) 376 71 00
iaosb@iaosb.org.tr • www.iaosb.org.tr

İZMİR ATATÜRK
ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

İlk adım üretim kapasitesini artırmak

**Hilmi
UĞURTAŞ**

İzmir Atatürk
Organize Sanayi
Bölgesi Yönetim
Kurulu Başkanı

Değerli Sanayici Dostlarım;
Koronavirüs salgınının insan sağlığı ile ilgili yarattığı tehdit devam etmektedir. Pek çok ülke salgın ile mücadelede normalleşmeye hazır bir noktada olmasalar bile ekonomik gelişmelerin zorlaması nedeniyle iş süreçlerini başlattılar. Çünkü salgın ile ilgili önleyici bir aşı ya da yüzde 100 başarılı bir tedavinin ortaya çıkması için biraz daha süreye ihtiyaç var. Ancak 2008'den beri krizlerle sarsılan dünya ekonomisinin bu süreyi beklemeye gücü yok. Küresel salgının etkisi, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ekonomik faaliyetler üzerindeki olumsuz etkisini sürdürüyor. Dünya ülkeleri bir yandan sağlık ile ilgili önlem ve tedbirleri uygulamaya çalışırken, diğer yandan ekonomilerini normalleştirmeye çalışmaya başladılar.

Bu alanda her ülke kendi finansal gücü yettiğince önlemler geliştirmeye çalışıyor. Burada gelişmiş

ülkelerin aldıkları bazı aksiyonları sizlerle paylaşmak isterim.

Para politikaları alanında:

ABD; faiz indirimi ve sınırsız varlık alımı politikasına sarılırken, Japonya sınırsız varlık alımına yönelerek gayrimenkul ve fon alımlarını katladı. Almanya-Fransa-İngiltere'de ise Avrupa Merkez Bankası efektif faizini alt banda çekti, varlık alımlarını artırdı, salgın acil fon programına 1,35 trilyon Euro'luk bono ekledi. İngiltere 200 milyar Pound değerinde tahvil alımı yapıyor. Kanada'da ise faizin 0,25 seviyesine indirilmesinin yanı sıra her hafta 5 milyar Kanada Doları tutarında devlet tahvili alınıyor.

Maliye politikaları alanında ise,
ABD 2,9 trilyon Dolar (GSYH'sinin %15'i);
Japonya 234 trilyon Yen (GSYH'nin % 42'si);
Almanya 220 milyar Euro (GSYH'nin %6,6'si);
Fransa 42 milyar Euro (GSYH'nin % 1,9'u),
İtalya 75 milyar Euro (GSYH'nin % 4,2'si);
İngiltere 107 milyar Pound (GSYH'nin % 5,1'i),
Kanada ise 324 milyar Kanada Doları (GSYH'nin %14'ü) kadar parasal genişleme sağladı.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler de maliye ve para politikaları alanında hazinelerinin ve bütçelerinin borç bulma ve uygun şartlarda alma güçleri doğrultusunda tedbirler, teşvikler geliştirmeye çalıştı. Kabul etmeliyiz ki ekonomimiz çok da iyi bir dönemdeyken bu salgına yakalanmadı.

Bireysel destekler kısmında, özellikle işsizlere yönelik yardımların yanında, istihdamı koruma alanında kısa çalışma ödeneği, işsizlik ödeneği gibi mekanizmalar devreye sokuldu. İşten çıkarmaların yasaklanması ve bu desteklerin varlığı ile şimdilik istihdam rakamlarında olumsuz yönde büyük bir şok yaşanmadı.

Ancak TÜRKONFED, TÜSİAD ve UNDP koordinasyonunda yapılan "Covid-19 Krizinin İşletmeler Üzerindeki Etkileri" anket çalışmasında, bu krizin etkilerinin 2021 sonrasına da sarkacağına olan inanç yüzde 11'lerden yüzde 48'lere doğru çıktı. Firmaların yüzde 64'ü yeni yatırım ve büyüme planlarını beklemeye aldıklarını belirtirken, daha önce bu salgının etkilerinin Eylül ayında hafifleyeceğine olan inanç, bugünlerde yüzde 70'ler seviyesinde azaldı.

Mikro ölçekli firmaların bu krizden etkilenme seviyesi yüzde 69 iken, bu oran büyük firmalarda yüzde 31 bandında. Firmaların yüzde 22'sinin faaliyetlerini bu dönemde tamamen durdurduğunu, yüzde 39'unun azalttığını, yüzde 27'sinin ise durumunu koruduğunu görmekteyiz.

Bu araştırmada firmaların yarısına yakınının devletin sağladığı teşvik ve desteklerden faydalandığı belirtiliyor. Bazı desteklerin sadece öteleme, erteleme, faiz

silme gibi enstrümanlar olmasından dolayı yüzde 47'ye varan sayıdaki firmanın ya yeni borç aldığı ya da borçlarını yeniden yapılandığı vurgulanmış.

Ekim ayı sendromu

Özellikle mikro ve küçük işletmeler vergi, kira, maaş, fatura gibi ödemelerde çok zorlandıklarını belirtirken, tüm firmaların yaklaşık yüzde 17'si en fazla üç ay daha direnme güçlerinin kaldığını belirtmişler. Bu çalışmalar sırasında iş dünyasında ciddi bir Ekim ayı sendromu görülmektedir. Özellikle Ekim ayına kadar ötelenen vergi ve SGK ödemelerinin en azından 2021'e kadar ertelenmesi ve ödemenin vadeye yayılması hususunda bir beklenti dile getirilmektedir.

Tüm bu araştırma çalışmaları yanında, bizlerin sanayiciler olarak yaptığımız tüm değerlendirmelerde son cümle olarak ortaya çıkan en büyük korku, istihdam kayıplarının artmasıdır. ABD'de işsiz sayısının 45 milyon kişiye vardığı bir dönemde, son işsizlik rakamları yüzde 13,2 olarak açıklansa da işsizlerin ve iş aramayı bırakanların, aynı anda eğitim ve istihdamda olanlar gibi sosyal katmanlar ile birlikte çok daha yüksek olduğu inancı toplumumuzda hakim görüştür. Bir başka soru işareti ise, kısa çalışma ödeneği ile çalışma gücünün içinde kalan insanlarımızın ne kadarının normal düzendeki işlerine geri dönebileceğidir.

Bu durumda önümüzde çok fazla seçenek gözükmemektedir. Ya devlet işsiz ve çalışmayan kişileri sürekli yardımlarla finanse edecektir ya da istihdamı korumanın hatta artırmanın formülleri düşünülecektir. Devletin çok mağdur olan ve zaruri haller dışında, sürekli ve düzenli olarak bireysel, karşılıksız destek vermesi sosyo-ekonomik gerçeklikle uyumlu değildir. Bu tür uygulamalar işgücüne katılım isteğini düşürmektedir.

Öyleyse atılacak ilk adım, var olan üretim kapasitesini tekrar ayağa kaldırmak, ikinci adım bu kapasitelerin kullanımını artırmak, üçüncü adım ise üretim yöntem ve sistemlerini çağa göre revize ederek; Ar-Ge ve inovasyona dayalı, katma değeri yüksek, dünya pazarlarında rekabet gücü yüksek ürünlerin ortaya çıkmasını sağlamak olacaktır.

Tüm bu aktarmaya çalıştığım konuların dönüp dolaşıp geleceği yer, sizlerin de çok iyi bildiğiniz gibi

para, yani finanstır.

Türkiye'nin, dolayısıyla bizlerin önündeki mesele bu kaynağın nereden sağlanacağıdır. Bu rakamlara tasarrufla ulaşmak mümkün değildir. Çünkü tasarruf için önce kazanmak sonra arttırmak gerekir. Bu kaynağın gelmesi beklenen en güçlü nokta devlettir. Devlet bir yanda kendi gelirlerinden feragat ederek, bazen vazgeçerek bazen öteleyerek, oranları azaltarak bir planlama yapmalıdır.

Özellikle istihdamı yaratan ve koruyan üretimde, temel maliyetlerin aşağıya çekilmesi büyük stratejik öneme sahiptir. Basit bir anlatımla, üretim ve istihdam üzerindeki maliyetler düştükçe istihdam imkanları artacaktır.

Olasılığı daha yüksek olan beklenti ise dış kaynak bulunmasıdır. Bu kaynak iki şekilde geliştirilebilir. Ya bu ülkeye ve potansiyeline güvenerek yapılacak yabancı yatırımlar ülkemize çekilecek ya da ülkemiz üretimine kaynak olacak, üretim ile birlikte istihdamı destekleyecek kaynaklar finansal gereçler aracılığı ile ülkemize fon olarak gelecektir.

Dünyada her krize rağmen büyük miktarda dönen, sadece kazanç arayan ciddi bir para vardır. Pandemi ile birlikte tüm dünyada özellikle gelişmiş ülkelerde faizler sıfırlı rakamlara hatta eksi faizlere giderken, Türkiye kendini öne çıkarabilmenin adımlarını artmak zorundadır. Öne çıkmanın, para için cazip olmanın ilk adımı ise güven duygusunu yaratmaktır. Para kazancı sever ama öte yandan korkaktır da.

Ülkemizde hukuk, adalet, sanayi, ticaret, eğitim, turizm ve sağlık alanlarında yıllardır raflarda bekleyen yapısal değişimler acil bir biçimde masalara gelmeli, uluslararası standartlar içinde değerlendirilerek, yürürlüğe sokulmalıdır.

Bunlar yapıldığı takdirde ekonomide yaşanması olası hastalığın da aşısı bulunmuş demektir. Bunun adı da 'güven'dir. Bu aşı ile yerlisi olsun yabancı olsun tüm yatırımcıların üretim ve çalışma hayatı üzerindeki korkuları kalkar ve krizi aşarız. Türkiye sahip olduğu potansiyel ve değerler ile her zaman göz önünde olan bir ülkedir. Tek sorun dışarıdan bakan gözlerin içimize iş ve yatırım olarak gelmesinin sağlanmasıdır. Dış kaynaklı bu ivmenin sağlanması yerli yatırımcının da güven ve moralini yükseltecektir.

SAHİBİ
İAOSB Yönetim Kurulu Başkanı
Hilmi UĞURTAŞ
SORUMLU MÜDÜR
Hüseyin DOĞAN
YAYIN İCRA KOMİTESİ
Hilmi UĞURTAŞ - Enver OLGUNSOY
Nedim ATILLA - Hüseyin DOĞAN

Muhabirler
Meryem Fulya YAZICIOĞLU
Bestenigar PEKER
YÖNETİM YERİ
İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi
M. Kemal Atatürk Bulv. No:42 - 35620
Çiğli / İZMİR
Tel: (0232) 376 71 76 Fax: (0232) 376 71 00
E-mail: iaosb@iaosb.org.tr
Web: www.iaosb.org.tr

BASKI:
Hürriyet Matbaası
5501 Sokak No: 6 Kat: 1 Tuna Mah. Camdibi - İzmir
Telefon: (0232) 435 69 69
Faks: (0232) 462 31 62
www.hurriyetmatbaa.com
Atatürk Organize Haber, İAOSB'nin aylık yayın organıdır. Dergide yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yayınlanan yazılar aksi belirtilmedikçe İAOSB'nin resmi görüşünü yansıtmaz. İmzalı yazılarda belirtilen görüşler sadece yazarlarına aittir.

8 Sanayicilerden hükümete çağrı: Kıdem Tazminatı'na biz de dahil olalım

- 8 Sanayicilerden hükümete çağrı:
Kıdem Tazminatı'na biz de dahil olalım
- 11 EBSO 100 listesinde 21 İAOSB firması
- 12 Pandeminin ekonomiye
yansımaları değerlendirildi
- 13 Türkiye için fırsat kapıda,
talep patlaması yaşanacak
- 14 IMF, bu yıl yüzde 4,9 daralma bekliyor
- 16 Sanayi üretimi Nisan'da düştü
- 17 Hafif ticari araç otomobili solladı
- 18 Kredi kartına sarılıyoruz
- 19 Özel sektörün dış borcu azaldı
- 20 Ekonomideki gelişmeler
nasıl yorumlandı?
- 24 Sakıpağa Yoğurt Ustası
- 28 İşyeri kiracı ve kiralayanın
yeni yükümlülükleri

- 30 Türkiye'de kolonyanın tarihini
yazan kadın: Aybala Yentürk

- 36 Gezegenimizin isyanı
- 38 Mars'a gidiyoruz
- 42 İzmirlilerin sanata bakışı,
ilgisi hep yüksek oldu
- 46 "Işıklı yazılan tarihin" tanıkları
- 52 Tıbbi aromatik yağlar
hayatımızın her yerinde
- 54 Denizler ve gelecek
- 56 Beyaz şehirden rengarenk
bir şehre: Kazablanka

Sanayicilerden hükümete çağrı:

Kıdem Tazminatı'na biz de dahil olalım

Organize Sanayi Bölgeleri Derneği (OSBDER) ve İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi (İA-OSB) Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş, Kıdem Tazminatı tartışmalarında hükümete seslendi. Uğurtaş, "Sanayiciler olarak biz de bu konularda masada olmalıyız. Buradan çağrıda bulunuyorum; Sanayi Odası, Ticaret Odası başkanları da bu toplantılara dahil edilip görüşlerini iletmeli" dedi.

İşverenlerin ertelenen ödemelerinin Eylül, Ekim gibi vadesinin geleceğini sözlerine ekleyen Uğurtaş, ödeme planıyla ilgili mutlaka açıklama yapılması gerektiğini aktardı.

İşsizlik tehlikesine de dikkat çeken Başkan Uğurtaş, önümüzdeki süreçte en önemli sorunun işsizlik olacağını da kaydetti.

Ekonomi Muhabirleri Derneği (EMD) İzmir Şubesi tarafından düzenlenen toplantıya konuk olan OSBDER ve İAOSB Başkanı Hilmi Uğurtaş, gazetecilerin gündeme ilişkin sorularını da yanıtladı. Kıdem Tazminatı konusunda farklı seçeneklerin tartışıldığını söyleyen Başkan Hilmi Uğurtaş, tazminatın tüm çalışanların hakkı olduğunu vurguladı. Böyle bir haktan vazgeçme gibi bir şeyin söz konusu olamayacağını aktaran Uğurtaş, "Fakat birçok çalışan eğer büyük işletmelerde veya kamuda çalışmıyorsa kıdem

tazminatı almakta sorun yaşıyor. Sendikacıların da çalışanların geleceğiyle ilgili kaygılarını garanti altına alacak bir çözümden yana olması gerektiğini düşünüyorum. Bunun için de siyasiler, işveren ve çalışanlar çözüm üretmek için ortak noktada buluşmalıdır. Buradan hükümete bir çağrıda bulunmak istiyorum; yapılan çalışmalara mutlaka Sanayi Odası, Ticaret Odası gibi iş dünyasını temsil eden kurumların başkanlarından da isimler dahil edilmeli" ifadelerini kullandı.

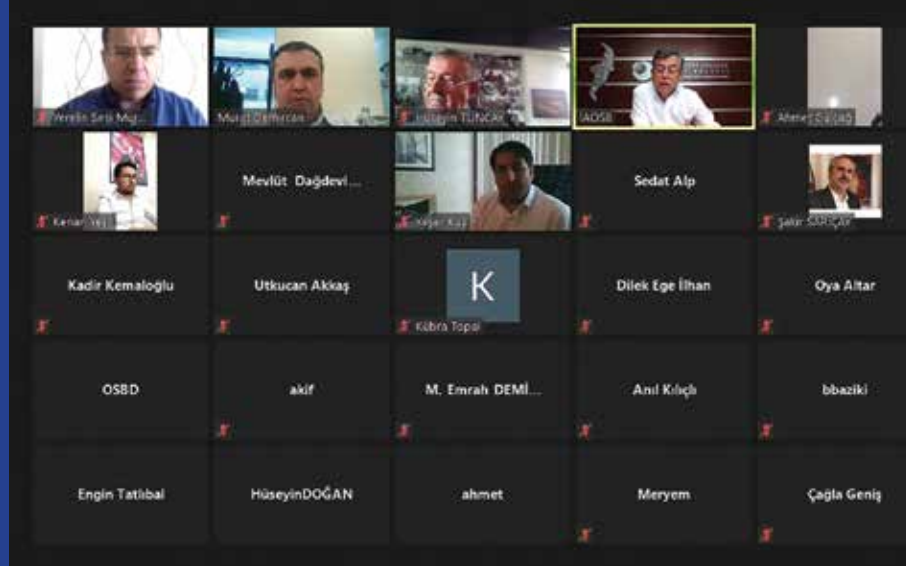
Günü gelince nasıl ödeyeceğiz?

Covid-19 nedeniyle ülkenin zor bir süreçten geçtiğini de belirten Uğurtaş, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Yaşam kaygısı tüm endişelerin önüne geçti. İşçi çıkarılmasının önlenmesi, kısa çalışma ödenekleri, kredi olanakları, primlerin ertelenmesi gibi doğru kararlar alındı. Fakat, Eylül veya Ekim gibi ödeme vakti geldiğinde "Acaba bunları o gün nasıl ödeyeceğiz" diye düşünüyor. Yani bu borçlar 3 ayda mı, 6 ayda mı veya peşin mi ödenecek? İşler açılmazsa, kaynak bulunamazsa durumları ne olacak gibi sorular hala askıda duruyor. Bu konuda hükümetten bir plan bekliyoruz. Borçlar ötelendi ama silinmedi.

Bazı OSB'lerde üretim yüzde 50 düştü

Bundan sonrasına bakarsak; ülkemiz ölçeğinde üretimin ciddi derecede gerilediğini görüyoruz hatta bazı OSB'lerde bunun yüzde 50'yi geçtiğini gördük. İAOSB'de ise yüzde 15 ila yüzde 20 arasında düşüş oldu. Çünkü burası karma OSB olduğu için

otomobil, ambalaj gibi sektörler çalışmalarını sürdürürken tekstil sektörü ise çalışmadı. Diğer sektörlerin faaliyetlerine devam etmesi bizdeki düşüş oranlarının az olmasına neden oldu. Açıklanan verilere de bu durum yansdı.

İstihdam kaybı kaçınılmaz

Türkiye'de işsizlik ve istihdam kayıpları bizi bekleyen en büyük problem. İşçi çıkarmayı hiçbirimiz istemiyoruz ama üretim yoksa ve çalışanlara ödeme yapmak zorundaysanız istihdam kaybı kaçınılmaz. Ben işsizlik oranını yüzde 20'lerin üzerinde olduğuna inanıyorum. 20 yaş üzerindeki işsizlik oranları ise yüzde 30'lar civarında. Nisan ve Mayıs rakamlarını açıklanmasıyla bunun daha da artacağını düşünüyoruz. Türkiye önümüzdeki süreçte bu sorunu nasıl çözeceğini konusunda yetkililerin kafa yorması gerektiğini düşünüyorum.

Sanayiciye ilave yük getirilmemeli

Sanayici bu yüklerin altında nasıl kalkar bunun hesabını iyi yapmak lazım. Sanayicinin üzerine ilave yükler getirilmemeli. Bunun yanında elektrik tüketimi azalırken, elektrik faturası ise arttı. Mart faturası ile Mayıs faturası arasında yüzde 46 oranında

artış var. Siz hem yeterince üretmiyor-sunuz hem de enerji fiyatlarınız yüzde 46 artıyor. Önümüzdeki 3 ay, 6 ay veya bugün enerjimi kaçta kullandığımı bileyim ki maliyetimi buna göre ayarlayayım. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) önce 50 TL deyip sonra fiyatı 200 TL'ye çıkarırsa olmaz. Biz 3 ay sonrası için fiyat vermekte bu nedenle zorlanıyoruz.

Bu döngüyü kırmalıyız

Doğalgaz fiyatlarında da ise bir düşme yok. Bunlar sanayicinin maliyetlerini arttıran unsurlar. Türkiye olarak bizim de katma değeri yüksek ürünlere yönelmemiz şart. Dış bağımlılığı azaltacak çalışmalar yapmalıyız. İhracatımız artıyor ama aynı ölçüde ithalat da artıyor. Artık bu döngüyü kırmalıyız ve inovasyona yönelmeliyiz."

İki tarafı buluşturduk

Pandemi sürecinde ekonomi basınında-ki gelişmelerin Ekonomi Muhabirleri Derneği (EMD) İzmir Şubesi aracılığıyla basına aktarıldığını kaydeden EMD İzmir Şube Başkanı Murat Demircan, "Amacımız kısıtlı günlerde arkadaşlarımızın haber yapma kapasitesini arttırmak hem de iş dünyasının, ekonominin durumu bizzat aktarma imkanı sunmak" dedi.

SANAYİMİZ DAHA 2.0'DA DOLAŞIYOR

Organize Sanayi Bölgeleri Derneği (OSBDER) ve İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi (İAOSB) Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş, "Sanayi 4.0 çok güzel ama Türkiye'de sanayi 2.0'da dolaşırken 4.0'a atlamak kolay değil. Bunun için ciddi teşviklere ihtiyaç var. Bu süreçte tarımın da önemi ortaya çıktı. Bugün biz eskisi gibi her çeşit ürünü artık üretmiyoruz. Özellikle pandemi gibi süreçlerde kimse kimseye ürün satmak istemiyor. Bu nedenle tarım sektörüne daha fazla destek verilmeli, çiftçiler daha fazla korunmalı ve her türlü ürünü kendimiz üretebilir hale gelmeliyiz" dedi.

EBSO 100 listesinde 21 İAOSB firması

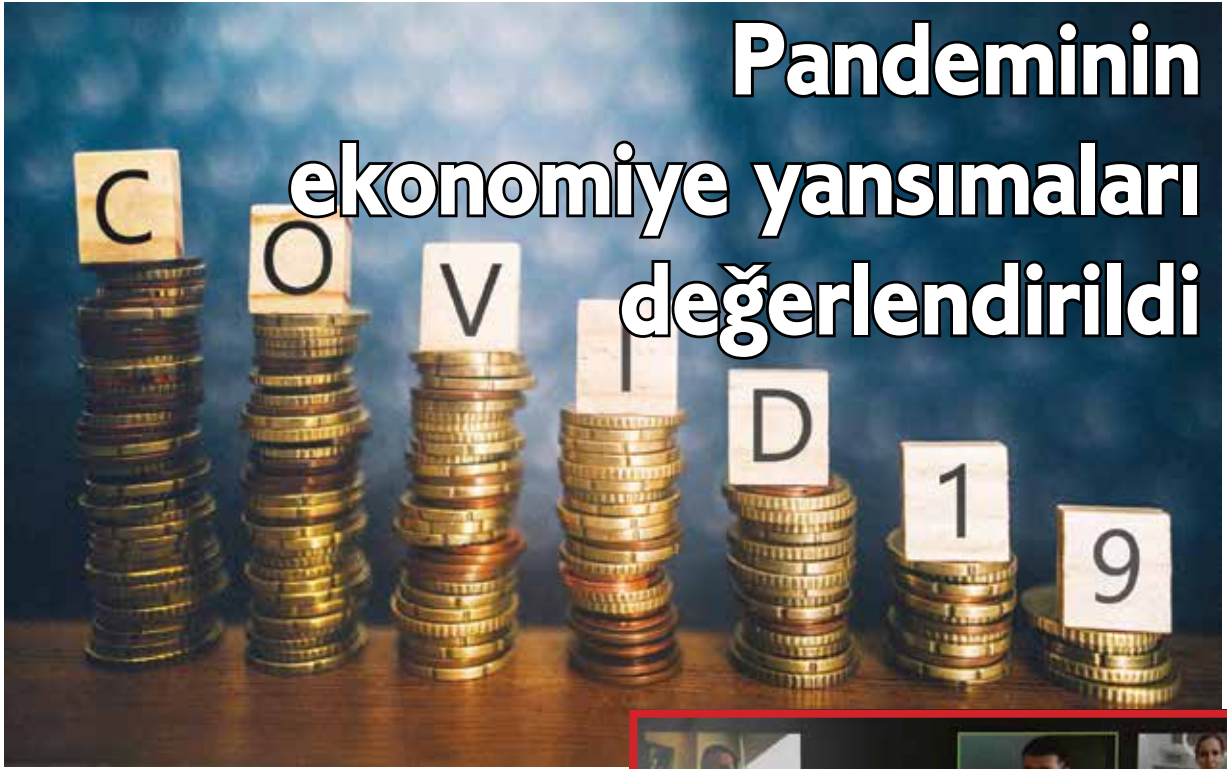
Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO) 2019 Yılı Üretimden Satışlara Göre 100 Büyük Sanayi Kuruluşu'nu açıkladı. Listede geçen yılın da şampiyonu olan TÜPRAŞ'ın liderliğini koruduğu görüldü. İlk 10 listesindeki 9 firma geçen yıl

da aynı grupta yer alırken bu yıl tek değişiklik Özkan Demir Çelik firmasının yerine Abaloğlu Gıda şirketinin gelmesi oldu. İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nde üretimlerini gerçekleştiren 21 firma, listede yer aldı.

EBSO 2019 Yılı Üretimden Satışlarına Göre 100 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde yer alan İAOSB firmalarının sıralaması şöyle:

7- Abaloğlu Yem-Soya ve Tekstil San. A.Ş.	60- Baylan Ölçü Aletleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
12- CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	62- Atik Metal San. ve Tic. A.Ş.
17- DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	63- Luna Elektrik Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
18- Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	66- Spot Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
19- Sun Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	72- Katmerciler Araç Üstü Ekipman San. ve Tic. A.Ş.
27- Üniteks Tekstil Gıda Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	86- Eltaş Transformatör San. ve Tic. A.Ş.
32- Sun Chemical Matbaa Mürekkepleri ve Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	92- Çimbeton Hazır Beton ve Prefabrik Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.
41- Felda Iffco Gıda San. ve Tic. A.Ş.	94- Egeplast- Ege Plastik Tic. ve San. A.Ş.
43- Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	95- Batıbeton Sanayi A.Ş.
47- Nemak İzmir Döküm Sanayii A.Ş.	97- Bareks Plastik Film Ekstrüzyon San. ve Tic. A.Ş.
51- Norm Somun San. ve Tic. A.Ş.	

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu üyeleri ile internet programı üzerinden bir araya gelen Alternatif Bank Ekonomi Müdürü Dr. Serdar Şenol, pandemi süreci ile tüm dünyada yaşanan ekonomik süreci değerlendirdi. Pandeminin en önemli yansımasının iş gücünde yaşanan dalgalanma olduğunu vurgulayan Şenol, sadece ABD’de işsiz sayısının 45 milyona dayandığını söyledi. Türkiye’de bu rakamın yüzde 13,2 olarak açıklandığını hatırlatan Şenol, bugün yaşanan krizi ‘2. Dünya Savaşı’ndan sonra yaşanan en büyük kriz’ olarak nitelendirdi.

Çare, verimli ve katma değeri yüksek üretim

Şenol, pandemi sürecinde yaşanan ekonomik gelişmelere ilişkin sözlerini şöyle sürdürdü:

“Faizlerin düşük tutulması ile borç stoğu kontrol edilmeye çalışılırken, piyasaların dönmesi için de harcamaların artırılması gayreti ciddi bir paradoks oluşturmaktadır. Ekonomik anlamda ilkinin 2008 yılında yaşadığımız dalgalanmanın bu yıl ikincisini yaşıyoruz. Globalleşme ciddi bir kırılma sürecinde. Önümüzdeki aylarda özellikle ABD’de ve bazı gelişmiş ülkelerdeki

seçimlerin korumacılık temelli ulusal politikaları ateşleyeceği düşünülmektedir. Büyük ülkelerdeki popülist politikalar, global jeopolitik riskleri de artırmaktadır. Yurt içinde hizmet sektörlerinde faaliyetler artarken, fiyat algısı ve dikkati daha da artacaktır. Azalan faaliyetlerin maliyetlere negatif etkisi olacaktır. Bu durum da enflasyonda dalgalanmalara neden olabilir. Bunlarla birlikte borç stoğunun artması, orta ve uzun vadede ciddi problemleri beraberinde getirebilir. Ülkemiz Eylül, Ekim aylarına kadar ekonomik süreci yönetebilir. Ancak o aylarda mutlaka yeni bir ekonomik plan ve finansal yapı açıklanmalıdır. Bu durumda her zaman söylendiği gibi ihracatın, ithalatın, iç pazar tüketimlerinin canlanmaya başladığı bu evrede ayakta kalmanın tek yolu verimli ve katma değeri yüksek üretimden geçer.”

Türkiye için fırsat kapıda, talep patlaması yaşanacak

Avrupa Birliği (AB) Türkiye Delegasyon Başkanı Christian Berger, Türkiye'nin Çin'e bağımlılığı dengeleyecek üretim altyapısına sahip olduğunu belirterek, Covid-19 sürecinin son bulmasıyla ikili ilişkilerin her zamankinden daha güçlü bir şekilde devam edeceğini beklediğini ifade etti. Covid-19 sürecinde ülkeler arasındaki bağlantının önemini anlatan Berger, "Covid-19 tüm ülkeleri etkiledi. Daha önce de krizler deneyimledik fakat bunlar tüm dünyaya yayılan krizler değildi. Bu krize hazırlıklı değildik. Bu yüzden belki de hazırlıklı olmayı öğrenmemiz gereklidir. Bu çıkardığımız bir ders olabilir" ifadesini kullandı.

Türkiye'nin altyapısı sağlam

Berger, Covid-19 nedeniyle bu yıl Avrupa'da işsizliğin yüzde 9 civarında beklendiğini belirterek, bütçe açığının da hedeflenen rakamların çok üzerinde olabileceğini

kaydetti. Türkiye'nin, AB'nin tedarik zincirinin bir parçası olduğunu anlatan Berger, şunları söyledi: "Tedarik ve ham maddeye ulaşım, nakit akışında ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kaldık ve kalmaktayız.

Bu konudaki aksaklıklar nedeniyle tekstil, makine ve teçhizat, motorlu taşıtlar endüstrileri olumsuz etkilendi. AB olarak Covid-19'dan çıkardığımız ders, iş birliğinin önemi oldu. Güvene ve uzun bir tarihe dayalı ticaret ilişkimizi korumalıyız. Bu ilişki bizim için çok değerli. Vize ve lojistikte yaşanan aksaklıklar konusu iki tarafın kurumlarının iş birliğini gerektirir. Türkiye'nin üretim altyapısı sağlam. Üretimi AB standartlarında. Dolayısıyla Türkiye çekici ve etkileyici bir ülke ve bu bir fırsat. Türkiye zaten genç bir nüfusa sahip. Kalifiye ve teknolojiye yatkın bir iş nüfusuna sahip.

Dolayısıyla bu anlamda yeterli altyapıya da sahip. Umarım Covid-19 sürecinin son bulmasıyla ikili ilişkilerimiz her zamankinden daha güçlü bir şekilde devam edecektir."

IMF, bu yıl yüzde 4,9 daralma bekliyor

Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nu "Benzeri olmayan bir kriz, belirsiz bir toparlanma" başlığıyla güncelledi.

Raporda, küresel ekonominin bu yıl yüzde 4,9 küçüleceği tahmin edildi. IMF, Nisan ayında yayımladığı Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda, küresel ekonominin yüzde 3 daralacağını öngörmüştü.

Covid-19 salgınının bu yılın ilk yarısında ekonomik faaliyet üzerinde beklenenden daha olumsuz bir etkisi olduğuna işaret edilen raporda, toparlanmanın daha önce tahmin edilenden daha kademeli olacağını öngörüldüğü bildirildi.

Raporda, küresel ekonominin 2021'de ise yüzde 5,4 büyüyeceği tahmin edildi. Gelecek yıla ilişkin büyüme tahmini daha önce yüzde 5,8 olarak açıklanmıştı.

Salgının olumsuz etkilerinin özellikle düşük gelirli hane halkları üzerinde daha ağır hissedildiği belirtilen raporda, 1990'lardan bu

yana dünyada aşırı yoksulluğun azaltılmasında kaydedilen ilerlemeyi tehlikeye attığı ifade edildi.

Raporda, belirsizliğin normalden daha yüksek olduğuna dikkat çekilerek, tüm ülkelere-

rin sağlık sistemleri için yeterli kaynağı sağlaması gerektiğinin altı çizildi.

Salgına karşı tecrit önlemlerinin gerektiği durumlarda ekonomi politikalarının hane halklarının gelir kayıplarını hafifletmeye devam etmesi ve şirketlere destek sağlaması gerektiğinin vurgulandığı raporda, ekonomiler normalleşmeye

başladığında ise desteklerin kademeli olarak kaldırılması gerektiği aktarıldı.

Politika yapıcılarının salgının ötesinde nihai toparlanmayı tehlikeye sokan ticaret ve teknoloji gerilimlerini çözmek için iş birliği yapması gerektiği belirtilen raporda, uluslararası toplumun temel malzeme ve koruyucu ekipmanların küresel stoklarını oluşturarak, araştırmaları

Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nu güncelleyen IMF, daha önce yüzde 3 küçülmesi beklenen küresel ekonominin bu yıl yüzde 4,9 daralacağını öngördü.

finanse ederek ve halk sağlığı sistemlerini destekleyerek bu felaketin tekrarlanmasının önüne geçmesi gerektiği ifade edildi.

Euro Bölgesi'nde yüzde 10,2 küçülme

IMF'nin raporunda bazı ülkelere yönelik yeni büyüme tahminleri de paylaşıldı. Buna göre, daha önce yüzde 5,9 küçülmesi beklenen ABD ekonomisinin bu yıl yüzde 8 daralacağı öngörüldü. Ülke ekonomisine ilişkin 2021'e ait büyüme beklentisi ise yüzde 4,7'den yüzde 4,5'e düşürüldü.

Euro Bölgesi ekonomisinin de bu yıl yüzde 10,2 küçüleceği tahmin edilirken, 2021'de yüzde 6 büyüyeceği öngörüldü. Bölge ekonomisinin daha önce bu yıl yüzde 7,5 daralacağı, gelecek yıl ise 4,7 büyüyeceği tahmin edilmmişti.

Avrupa'nın önde gelen ekonomilerinden Almanya'nın büyüme tahmini bu yıl için yüzde eksi 7'den yüzde eksi 7,8'e düşürülürken, 2021 için yüzde 5,2'den yüzde 5,4'e yükseltildi.

Avrupa'da Covid-19 salgınından en çok etkilenen ülkelerden İtalya'nın ise bu yıla ilişkin ekonomik büyüme tahmini yüzde eksi 9,1'den yüzde eksi 12,8'e çekilirken, 2021'de yüzde 4,8'den yüzde 6,3'e çıkarıldı.

Fransa ekonomisine yönelik büyüme tahmini de bu yıl için yüzde eksi 7,2'den yüzde eksi 12,5'e düşürülürken, gelecek yıla ilişkin büyüme tahmini yüzde 4,5'ten yüzde 7,3'e yükseltildi.

İspanya'nın bu yıla ilişkin ekonomik büyüme tahmini yüzde eksi 8'den yüzde eksi 12,8'e çekildi ve gelecek yıla ilişkin büyüme tahmini yüzde 4,3'ten yüzde 6,3'e çıkarıldı.

İngiltere için 2020 büyüme tahmini ise yüzde 6,5'ten yüzde eksi 10,2'ye düşürülürken, 2021 beklentisi yüzde 4'ten yüzde 6,3'e yükseltildi.

Japonya'nın büyüme tahminleri ise yüzde bu yıl için yüzde eksi 5,2'den yüzde eksi 5,8'e ve gelecek yıl için yüzde 3'ten 2,4'e revize edildi.

Söz konusu revizyonlarla, gelişmiş ülkeler grubuna yönelik büyüme beklentisi 2020 için yüzde eksi 6,1'den yüzde eksi 8'e indirilirken, 2021 için yüzde 4,5'ten yüzde 4,8'e çıkarıldı.

Gelişmekte olan ekonomiler için yüzde 3'lük küçülme öngörüldü

Yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ülke ekonomilerinin büyüme tahminlerine de yer verilen rapora göre, Covid-19 salgınının ortaya çıktığı Çin'de bu yıla ilişkin ekonomik büyüme beklentisi, yüzde 1,2'den yüzde 1'e düşürüldü. Çin ekonomisinin gelecek yıla ilişkin büyüme beklentisi ise yüzde 9,2'den yüzde 8,2'ye çekildi.

Hindistan ekonomisinin bu yıla dair büyüme beklentisi yüzde 1,9'dan yüzde eksi 4,5'e revize edilirken, gelecek yıla ilişkin büyüme tahmini yüzde 7,4'ten yüzde 6'ya düşürüldü.

Rusya ekonomisine yönelik büyüme tahmini de bu yıl için yüzde eksi 5,5'ten yüzde eksi 6,6'ya çekilirken, gelecek yıla ait büyüme beklentisi yüzde 3,5'ten yüzde 4,1'e yükseltildi.

Bu yılki büyüme beklentisi yüzde eksi 5,3'ten yüzde eksi 9,1'e revize edilen Brezilya ekonomisinin gelecek yıla ilişkin büyüme tahmini ise yüzde 2,9'dan yüzde 3,6'ya çıkarıldı.

Bu revizyonlarla, yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ülke ekonomilerine yönelik büyüme beklentisi, 2020 için yüzde eksi 1'den yüzde eksi 3'e çekildi ve 2021 için yüzde 6,6'dan yüzde 5,9'a düşürüldü.

IMF'nin Türkiye'ye ilişkin tahminlerde değişikliğe gidilmezken, ülke ekonomisinin bu yıl yüzde 5 daralacağı, 2021'de yüzde 5 büyüyeceği öngörüldü.

Sanayi üretimi Nisan'da düştü

Covid-19'un en yoğun olarak yaşandığı Nisan ayında sanayi üretim endeksi yıllık bazda yüzde 31,4 daraldı. Aylık bazda ise yüzde 30,4 gerileme yaşandı. Sanayinin alt sektörleri

incelendiğinde, 2020 yılı Nisan ayında, madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına

göre yüzde 14,5, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 33,3 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 14,9 azaldı. Sanayi üretim endeksinin Nisan'da 2019'un aynı dönemine göre yüzde 25,4 azalması bekleniyordu.

Teşvikli yatırımlarda yeninin payı azalıyor

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, teşvikli yatırımlarda Ocak-Mart dönemi verilerini yayınladı. 2016 yılında 5 bin teşvik belgeli yatırımın yüzde 74,6'sını yeni yatırımlar

oluştururken, Covid-19 salgını etkilerinin henüz yansımadağı 2020'nin ilk çeyreğindeki teşvik istatistiklerinde 2 bin 263 projede

yeni yatırımın oranı yüzde 57,7'ye geriledi. 2016'da 109 milyar 896 milyon liralık yatırımın yüzde 70,7'sini oluşturan sabit yatırımlar, 2020 ilk çeyreğinde 45 milyar 165 milyon liralık yatırımın yüzde 62,1'ini oluşturdu.

Yeni şirket azaldı kapanan arttı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verilerine göre, Mayıs ayında 3 bin 438 yeni şirket kuruldu. Mayıs ayında kurulan şirketlerin 140'ı Türkiye, 15'i İran, 8'i Almanya

ortaklı. Kapanan şirketlerde ise Mayıs ayında bir önceki aya göre yüzde 23,6 oranında artış görüldü

ve 513 şirket kapandı. Ocak-Mayıs 2020 döneminde ise kurulan şirket sayısı toplam 34 bin 159 oldu. Yılın ilk 5 ayı sonu itibarıyla, bir önceki yılın aynı dönemine göre kurulan şirket sayısındaki azalış yüzde 3,48 seviyesinde gerçekleşti.

Ar-Ge'ye geçen yıl 14,9 milyar lira

Türkiye'de merkezi yönetim bütçesinden araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) faaliyetleri için geçen yıl 14 milyar 924 milyon lira harcama yapılırken, bu yıl 14 milyar 307

milyon lira başlangıç ödeneği ayrıldı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), "Merkezi Yönetim Bütçesinden Ar-Ge Faaliyetleri İçin

Ayrılan Ödenek ve Harcamalar-2020" bültenini yayımladı. Ar-Ge harcamaları geçen yıl bir önceki yıla göre yüzde 14,6 arttı. 2019 merkezi yönetim bütçesinden Ar-Ge faaliyetleri için gerçekleştirilen harcamaların GSYH içindeki oranı yüzde 0,35 oldu.

Hafif ticari araç otomobili solladı

Covid-19 ile birlikte e-ticarete yaşanan patlama hafif ticari araç pazarını da hareketlendirdi. Mayıs ayında 2019'un aynı dönemine göre otomobil pazarı yüzde 7,6 daralıp 25 bin 73 adetlik satış gerçekleştirirken, hafif ticari araç satışları yüzde 21,6 artışla 7 bin 162'ye ulaştı. Böylece hafif ticari büyüme hızı ile bu yıl ilk kez otomobili geçti. Hafif ticari araç pazarı, sıfır araçlarda yaşanan stok sorunu nedeniyle ikinci el pazarında da büyük rağbet gördü. Talep artışı nedeniyle ikinci elde bazı modellerin fiyatı yüzde 40'a yakın yükseldi.

Bütçe açığı Mayıs'ta 17,3 milyar lira

Merkezi yönetim bütçesi Mayıs ayında 17,3 milyar lira açık verdi. Ocak-Mayıs döneminde ise toplam bütçe açığı 90,1 milyar lirayı buldu. Mayıs'ta bütçe gelirleri, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 4,8 azalarak 68 milyar 145 milyon lira, bütçe giderleri ise yüzde 2,2 artarak 85 milyar 446 milyon lira oldu. Ocak-Mayıs döneminde ise bütçe gelirleri, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 12 yükselerek 389 milyar 139 milyon lira, bütçe giderleri yüzde 15,7 artarak 479 milyar 219 milyon lira olarak kayıtlara geçti.

Yabancı portföyü dip seviyede

Yabancı yatırımcıların Türkiye'deki portföy yatırımları, Mayıs sonu itibariyle tarihi düşük seviyesine geriledi. TCMB'nin verilerine göre, Mayıs ayının son haftasında yurtdışı yerleşiklerin portföyündeki hisse senedi stoku 22,7 milyar dolara, devlet iç borçlanma senedi (DİBS) stoku da 7,6 milyar dolara indi. Böylelikle yabancıların menkul kıymet portföyünün toplamı 30 milyar dolarla rekor düşük seviyeye indi. Yabancıların portföy yatırımlarında son 7 yıldan bu yana yaşanan düşüş eğilimi, toplamda 112 milyar dolarlık azalış gösterdi.

Döviz mevduatı artmaya devam

Döviz alımında Kambiyo Vergisi'nin binde 2'den yüzde 1'e yükseltilmesi dahil alınan birçok önleme rağmen döviz mevduatlarındaki artış sürüyor. 22 Mayıs-12 Haziran döneminde yurt içi yerleşiklerin kıymetli maden dahil yabancı para mevduat ve fonları 3 milyar 616 milyon dolar artışla 202 milyar 909 milyon dolara ulaştı ve rekor tazeledi. 12 Haziran ile biten haftada yurt içi yerleşiklerin kıymetli maden dahil yabancı para mevduat ve fonları 202,9 milyar dolarla yeni tarihi zirveye yükseldi. Bir haftadaki artış 904 milyon dolar oldu.

Kredi kartına sarılıyoruz

Covid-19 sürecinde kredi kartına talep arttı. Türkiye’de Mart, Nisan ve Mayıs aylarının genelinde kredi kartı başvuruları ortalama yüzde 104 artış gösterdi. Salgın dönemindeki

artışta temel olarak nakit akışındaki daralma ve ekonomideki olası belirsizliğin büyük bir etkisi olduğu

belirtiliyor. Salgınla birlikte temassız işlemlerdeki şifresiz limit 250 TL’ye yükseltildi. ATM’lerden günlük ücretsiz para çekim limiti 5 bin TL olarak güncellenirken mobil ya da internet şubelerinden yapılan havale ve EFT işlemlerindeki kesintiler kaldırıldı.

Kartlı işlemlere rekor kırıyoruz

Bankalararası Kart Merkezi (BKM) ve rilerine göre, Ramazan Bayramı öncesine denk gelen 22 Mayıs Cuma gününde 26,6 milyon adet işlemle kartlı ödeme adedinde

yeni rekor kırıldı.

Aynı gün ayrıca, 7 milyon temassız ödeme ile bugüne kadar bir günde en fazla gerçekleşen temassız ödeme

adedine ulaşıldı. BKM açıklamasında, “İnternette ödemeler hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelirken elektronik eşya ve giyim sektörlerinde daha çok tercih edildi. İnternette kartlı ödeme yapılan iş yeri adedi ise geçen yılın 1,5 katına çıktı” denildi.

Euro Bölgesi’nde daralma senaryoları

Avrupa Komisyonu’nun ülkeler tarafından oylanacak olan 750 milyar Euro’luk iyileşme fonu kıta Avrupa’sında iyimserliği yükseltse de uzmanların Euro Bölgesi’ne ilişkin, ülkelerin

entegrasyonuna göre değişiklik gösteren iyimser ve karamsar senaryoları var. Aberdeen Standard Investments

tarafından hazırlanan “Euro Bölgesi’nde Şimdi Nereye?” başlıklı yeni raporun en iyi senaryosunda bile bu yıl yüzde 10 daralma var ve GSYH kalıcı şekilde düşüyor. Birliğin dağılmasına giden senaryoda ise yüzde 30 daralma öngörülüyor.

Moody’s uyardı: Temelden değişim

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody’s, Covid-19 salgınının; ekonomilerin, toplumların ve şirketlerin faaliyetlerini temelden değiştirebileceğini duyurdu.

Moody’s’in sektörler arası kredi koşulları raporunda, salgın nedeniyle birçok önde gelen büyük ekonomide uzun

vadeli büyümenin zayıflayabileceği, kapsamlı politika desteklerinin ekonomilerin kalıcı hasardan korunmasına yetmeyebileceği belirtildi. Raporda ayrıca, “Mevcut kriz, olağanüstü düşük faiz ortamını uzatmaya devam ediyor” denildi.

Özel sektörün dış borcu azaldı

Özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi borcu Nisan ayında yılbaşına göre 7,4 milyar dolar azalarak 173,6 milyar dolar, kısa vadeli kredi borcu (ticari krediler hariç) ise 895 milyon dolar azalarak 8,1 milyar dolar oldu. Özel sektörün yurt dışından sağladığı toplam kredi borcu kalan vadeye göre incelendiğinde, 1 yıl içinde gerçekleştirilecek olan anapara geri ödemelerinin toplam 42,9 milyar dolar tutarında olduğu gözlemlendi. Uzun vadeli borcun yüzde 41,9'u, kısa vadeli borcun ise yüzde 76,0'ı finansal kuruluşlara ait bulunuyor.

UYP açığı Nisan'da 324,4 milyar dolar

Türkiye'nin yurt dışı varlıkları ile yurt dışına olan yükümlülüklerinin farkı olarak tanımlanan net uluslararası yatırım pozisyonunda, 2019 yılı sonunda 345 milyar

dolar olan açık, bu yılın Nisan ayı sonunda 324,4 milyar dolara geriledi. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)

Uluslararası Yatırım Pozisyonu (UYP) verilerine göre, Türkiye'nin yurt dışı varlıkları, 2019 yıl sonuna göre yüzde 10,9 azalışla 225,8 milyar dolar, yükümlülükleri ise yüzde 8,1 azalışla 550,2 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Yıl sonu TÜFE'de artış beklentisi

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) reel sektör, finansal sektör temsilcileri ve profesyonellerden oluşan 64 katılımcıyla gerçekleştirdiği "2020 yılı Haziran Beklenti Anketi"ne göre, yıl sonu TÜFE beklentisi yüzde 9,54'e yükseldi. Haziran ayı TÜFE beklentisi, bu anket döneminde yüzde 0,50 oldu. Cari yıl sonu TÜFE beklentisi yüzde 9,38'den yüzde 9,54'e çıktı. 12 ay sonrası TÜFE beklentisi yüzde 9,20'den yüzde 9,03'e gerilerken, 24 ay sonrası TÜFE beklentisi ise yüzde 8,30'dan yüzde 8,38'e çıktı.

Güven endekslerinde yükseliş görüldü

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından Haziran ayına ilişkin İktisadi Yönelim İstatistikleri ve Reel Kesim Güven Endeksi, bir önceki aya göre 15,7

puan artarak 92,6 seviyesinde gerçekleşti. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve TCMB işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim

anketi sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış Tüketici Güven Endeksi de bir önceki aya göre yüzde 5,2 oranında artarak Haziran'da 62,6 oldu. Genel Ekonomik Durum Beklentisi Endeksi yüzde 4,5 artışla 85,5'e yükseldi.

Ekonomideki gelişmeler nasıl yorumlandı?

Türkiye'nin ekonomideki sorunlarının katma değeri yüksek üretim ve bu ürünlerin ihracatıyla çözümlenebileceğini belirten ekonomistler, yeni normale ilişkin üretim, paylaşım ve uygulamalar gerçeğeleştirilmesi gerektiğini savundu.

Bağımsız Merkez Bankası'nın toplumsal önemi

Erdal Sağlam

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın bağımsızlığı konusu, özel sektöre doğrudan kredi vereceğini açıklamasıyla, artık tartışılması gereksiz bir noktaya geldi. Unutulan husus ise Merkez Bankalarının bağımsızlığının ekonomik istikrar ve halkın uzun vadeli refahı, hatta özgürlüğü için gerekli olduğu gerçeği.

Eğer kapalı bir ekonomi tercihi yapıyorsanız, sadece kendi yağımınla kavrulacağım dersiniz, o zaman faizi - döviz siyasi otoritenin belirlediği bir kumanda sistemi kurar, uygun bir banka olarak Merkez Bankası'nı kullanırsınız. Eğer küresel sistemin içinde yer almaya devam edeceğim diyorsanız, hele ki benim ulusal

param konvertibl kalacak, tasarrufu kıt ülke olarak dışarıdan sermaye getirerek yüksek büyüme sağlayacağım diyorsanız, o zaman Merkez Bankası'nın bağımsız olması şarttır. Bu bir siyasi tercihtir ama öyle küçük bir karar değil, o ülkenin siyasi ve ekonomik sistemini etkileyecek kadar hayati öneme sahip bir tercihtir.

Ekonomik istikrar ve halkın uzun vadeli refahı için bu karar neden bu kadar önemli dersanız, "Toplumsal geleceğinin tek bir siyasi otoritenin iki dudağı arasında bırakılmasını önlemesi nedeniyle" diye özetleyebilirim. Her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de politikacıların kısa vadeli siyasi çıkarları için, iktidara gelmek, ya da iktidarlarını sürdürebilmek için kısa vadeli hesaplar içine girdiğini biliyoruz. Bu hesaplar çoğu kez ülkenin ve geniş toplum kesimlerinin aleyhine olabilir. Onun için demokrasilerde politikacıları dengeleyecek mekanizmalar kurulmuştur ve yargı bağımsızlığı gibi, Merkez Bankası başta olmak üzere ekonomideki bağımsız kurumlar da bu nedenle oluşturulmuştur. Politikacıların kısa vadeli çıkarları için ekonomiyi istikrarsızlığa götürecek, yani halkın uzun vadeli çıkarlarına aykırı kararlar almasını önlemek için kurallar getirilmiştir.

Türkiye ekonomisi hep cari açık vererek büyüdü. Büyümek için iç tasarruflar yeterli olmadığından diğer ekonomilerin tasarrufuna ihtiyaç duydu. Yüksek açık verilmeyen ya da fazla verilen yıllar ise büyümenin olmadığı yıllardı. Mesela 1994, 1998, 1999, 2001 ve 2019 büyüme sorunu yaşanan kriz yıllarıydı ve açık verilmedi. Bu dönemlerde cari açık sorununun çözüldüğü gibi bir illüzyona kapıldığımız bile oldu. Oysa ödemeler dengesi ekonominin hep yumuşak karnı oldu; yapısal sorun çözülmedikçe olmaya da devam edecek.

İlk dört aylık ödemeler dengesi çok ses getirdi. Cari işlemler açığı beklenenden yüksekti. Ana nedeni dış ticaretteki bozulmaydı. Covid-19 hem ihracatı hem de ithalatı vurdu ancak ihracattaki daralma çok sertti. İhracat yüzde 14 daralırken, ithalat yüzde 1 arttı. Hal böyle olunca dış ticaret açığı 2019 aynı döneme göre yüzde 102,3 genişledi. Her 100 dolarlık ithalatın ancak 75 dolarını ihracat ile karşılayabilir hale geldik. Gerisini diğer kalemlerden karşılamamız lazım ama o tarafta da işler yolunda gitmedi. Mesela seyahat gelirleri 3,4 milyar dolara indi, oysa 2019 aynı dönemde 5,6 milyar dolardı. Bu gelişmeleri pandemi ile açıklamak mümkün. İhracatın daralması, ithalatın hız kesmesi, hizmet ticaretinin 13 yıl sonra ilk defa açık vermesi, aylık turizm gelirlerinin neredeyse sıfıra inmesi hep pandemi ile ilişkilendirilebilecek gelişmeler. Özellikle Mart ayından bu yana yaşananlar normal trendi yansıtmıyor; istisnai bir dönem. Dolayısıyla bu rakamlara bakıp "ekonomide yapısal sorun var" demek mümkün değil. Ancak bu durum yapısal sorun olduğu gerçeğini ortadan kaldırmıyor. Sorunu anlamak için son birkaç aya değil mesela son 5 yıla bakmak gerekir.

Ekonominin yumuşak karnı cari işlemler açığı

Servet Yıldırım

Ticaret açığının yüzde 80'i 5 ülkeye

Ocak-Nisan'da en fazla ihracatı Almanya, ABD, İngiltere, Irak ve İtalya'ya yapmışız. 2016 yılı ilk 5 listesinde de neredeyse aynı ülkeler vardı. ABD'nin yerine o zaman ilk 5'te altın ticaretinin etkisiyle Birleşik Arap Emirlikleri vardı. İthalatta bu yılın ilk 5'i ise Çin, Rusya, Almanya, ABD ve İtalya. 2016'nın ilk 5'i de aynı ülkelerdi. Tek fark sıralamada Rusya ile Almanya'nın yer değiştirmiş olması. Aslında

cari açığın sorumlusu ülkeleri bu listelerde görebiliyoruz. Almanya, ABD ve İtalya'yı hem ihracat ve hem de ithalatın ilk beşinde görüyoruz. Yani daha dengeli bir ticaretimiz var bunlarla. Sorun dengesizlerde; yani bize satan ancak bizim satamadıklarımızda. Bunu görmek için ise ticaret açığının ilk 5'ine bakmak lazım. Türkiye 2016'da ticaret açığının yüzde 80'den fazlasını Çin, Rusya, Almanya, G. Kore ve Hindistan'a karşı vermiş. Bunlara ABD, Japonya eklendiğinde açığın yüzde 93'ünü oluşturuyor. Yıl sonu itibarıyla tablo çok farklı olmayacaktır. Bu ülkelerle ticarete konu olan ürünlerin detaylarına bakıldığında sorun anlaşılıyor. İlk 4 aylık ithalatın yüzde 76'sı ara mallar, 13,2'si sermaye malları ve 10,4'ü tüketim mallarından oluşmuş. 2016'da da kompozisyon birkaç puan fark olsa da aynıymış. Ticarete konu malların teknoloji içerikleri de çok fazla değişmemiş. Ağır ve orta yüksek teknoloji ürünleri ithal ederken daha düşük teknoloji ürünleri ihraç etmişiz. Yani yükte ağır ama pahada ucuz ürünleri satıp, yükte hafif ama pahalı ürün almışız. İhracatta deyim yerindeyse biraz hamallık yapmışız.

Türkiye ekonomisini kırılgan hale getiren yüksek cari işlemler açığının nedeni üretimin ve ticaretin bu yapısıdır.

Türkiye ekonomisinin ezeli ve ebedi (inşallah olmaz) derdi "cari işlemler açığı" yani "döviz açığı" vermesidir. Özellikle yurdum iktisatçıları arasında, genel kabul görmüş bir "zırvaya" göre, Türkiye'de tasarruf açığı vardır, bu yüzden cari açık verilmesi kaçınılmazdır. Bilindiği gibi cari açık vermenin diğer adı "tasarruf ithal" etmektir. Cari açık vermenin yurt dışından tasarruf ithali olduğu ifadesi, en az Türkiye'de tasarruf açığı vardır ibaresi kadar "zırvadır". Çünkü bu ifade, birincisinin ayna simetridir. Yani bir totoloji.

Totoloji, yanlış veya doğru bir ifadenin yanlış veya doğru olduğunu, hiçbir dışsal kanıt göstermeden ifadenin mantıksal sonucunu ispat diye sunmaktır. Bir örnekle totolojiyi açıklamama izin verin. Mahkemede yargıç sanığa soruyor. "Mansur Tozcu, senin

İthal İkamesi

Ege Cansen

baban mıdır?" Sanık cevap veriyor: "Elbette, çünkü ben onun oğluyum."

Türkiye ekonomisinin Osmanlı'dan beri cari açık (döviz açığı) vermesinin iktisadi "kök sebebi" ulusal para biriminin, olması gerekenden değerli tutulmasıdır. Pek tabii bu kök sebep öyle dallanmış budaklanmış, öyle türev sorunlar yaratmıştır ki; neredeyse kendisi görünmez hale gelmiştir. Bilinen adı "Türk Parasının Değerini Koruma" olan bu iktisat politikasının

arkasında, egemen siyasi sınıf olan burjuvanın tercihi vardır. Çünkü ithal mallar, daha çok kentliler tarafından satın alınır. Bunların ucuz olması kentlilerin işine gelir. Kaldı ki, bu politika sayesinde ihracat şansı kısıtlı tarım ürünlerinin "iç piyasa" fiyatı da baskılanabilir ki; bu da tarımla uğraşmayanların çıkarına uygundur.

2020 yılının ilk çeyreğinin büyüme rakamı ile Mayıs ayı enflasyon oranları belli oldu. İlk çeyrek büyümesi piyasaların yüzde 5 beklentisine karşın yüzde 4,5 olarak gerçekleşti. Kuşkusuz bu dönemde pandeminin etkisi düşük. Büyümenin kaynağı hane halkı ve kamu tüketimi, baz etkisi ile stok artışı. Çeyrekten çeyreğe baktığımızda da büyüme oranı yüzde 0,6. Yatırımlar 7 çeyrektir geriliyor. Bu yılın 2. çeyrek öncü göstergelerinin çoğu negatif. Yıl sonunun negatifliğini 2. ve 3. çeyrek sonuçları belirleyecek. Pandeminin süresi ile vaka sayısının seyri etkili olacak. Sürenin uzaması veya ikinci

Büyüme, enflasyon, kredi artışı, kurum ve kurallar

M. Saim Uysal

dalganın gelmesi küçülmeyi arttıracak. Haziran başında üretim, hizmet sektörlerinin devreye girmesi olumlu.

Mayıs 2020 dönemi enflasyon oranı da yüzde 1,36 aylık, yüzde 11,39 yıllık olmak üzere yüksek geldi. Daha da önemlisi çekirdek enflasyonun tekrar yüzde 10,32 ile çift hanelere gelmesi ve 12 aylık ortalamalara göre enflasyonun ise yüzde 12,10 olması bir türlü çözemediğimiz, belki de daha doğru bir ifadeyle sürdürülebilir politikalarla

çözmediğimiz kronik enflasyon probleminin yeni kredi genişlemeleri ile gündemden düşmeyeceğini anlıyoruz.

Ekonomi, 1 Haziran'dan itibaren açılma sürecine girdi. Kimi tedbirli kimi doludizgin normalleşme gayretinde... Fakat tuhaf olan, bazılarının açılış sürecindeki pürtelâş halleri... Kapalı kaldığı süre içindeki tüm kayıplarını, bir an evvel kazanma paniği, "kriz içinde kriz" sebebi olabiliyor.

Edirneli Hatemi; yüz-yıllar öncesinden, sürecin sabrına dair bize öğüt veriyor; "Erişir menzil-i maksuduna aheste giden / Tiz-reftar olanın payine damen dolandır." Günümüz Türkçesinde dediği şu; "yavaş giden menziline varır da acele edenin ayağına eteği dolaşır."

Hükümet, korona belasını kredi ile aşma yolunu seçti ve ortalık kredi paket-

Hızlı gidenin ayağına eteği dolaşır

Şeref Oğuz

leriyle doldu. Ancak iki sorun var. Birincisi; bu kredileri kim alıyor? İkincisi; alınan krediler nereye gidiyor?

Ancak durgunluğun tavan yaptığı Mayıs ayında dahi fiyat artışlarını anlamak mümkün değil.

Pek çok sektör, Covid-19'un yavaşlattığı talep eğrisine aldırmadan, Mart öncesi satış beklentileri üzerinden devam etme uğraşında... Böyle olunca

pek çok şirketin "krizden hızlı çıkış" paniği, eteklerinin ayaklarına dolaşmasına yol açacak gibi görünüyor.

Önerim; Covid-19'u yok saymayıp, eski normal nostaljisini terk ederek, yeni normale uygun üretim, paylaşım, icraat planlaması yapılmasıdır.

Siyahi bir ABD vatandaşının trajik ölümünün ardından başlayan sosyal olaylar tüm dünyada farklı nedenlerle gündemi oluşturuyor. Bu, 2020 yılında ilk kez yaşanan veya 2019'da hiç görülmemiş bir vaka değil. O halde neden bu defa sosyal bir tepki yaşanıyor? Tarihi matematik modellerine dönüştürmeye çalışan Prof. Turchin, henüz 2013 yılında on yılın sonunda ABD'de sosyal olayların çok artacağı öngörüsünde bulunmuştu. Turchin bu olayların artmasını birkaç dinamiğe bağlıyor. Bunlardan biri "elit fazlalığı". Biz TV'yi açtığımızda 'uzmanlarımız' tarafından hala "Rockefeller'ler, Rotschild'ler" anlatılırken "Jeff Bezos, Elon Musk, Larry Page, Tim Cook" yeni elitler olarak her şeyi şekillendi-

ABD'de yaşananlar bir sürpriz mi?

Şant Manukyan

riyor. Ve eski elitlerle gücün paylaşımı konusunda çarpışıyor. Orta sınıf önemsenmiyor.

İkinci bir dinamik politik kutuplaşma. Sadece Demokrat Parti ve Cumhuriyetçi Parti arasında değil bu partilerin kendi içinde de çok ciddi kutuplaşmalar söz konusu.

Üçüncü dinamik, gelir eşitsizliğinin artması ve hayat standardının düşmesi. Ekonomik krizlerle mücadelelen sadece FED'in omuzlarına yüklendiği 2000-2020

döneminde servet dağılımı çok bozulduğu gibi ücretlerde büyük bir kesim açısından çok düşük reel artışlar yaşandı. Eğitimin hızlı dönüşmemesi neticesinde önemli oranda iş gücü, yeni iş alanlarından faydalanamadı.

Son etki, kamu maliyesindeki bozulma.

YOĞURT USTASI

Lezzeti ile sektörünün vazgeçilmez markaları arasında yer alan Sakıpağa'nın, geçmişten günümüze uzanan hikayesini ve markalaşma süreçlerini SGS Süt ve Gıda Sanayi A.Ş. Muhasas Azası Seracettin Sakıpağa'dan dinledik...

"Hikayemiz, zamanında Osmanlı toprakları olan ve Anadolu'dan gönderilen Türk Müslümanların yaşadığı Arnavutluk'un Debre'ye bağlı Tuçep Köyü'nde başlar. Büyük dedemiz Durak, köyde fakirlik olduğu için ailesinin geçimini sağlamak amacıyla belli zamanlarda Selanik'e gider ve orada Arnavut kaldırımı ustalığı yapar. Oğlu Sakıp 13 - 14 yaşlarına geldiğinde babası onu da yanına alır ve böylece Sakıp da ailesinin geçimine katkıda bulunmaya başlar. Selanik'te sürekli gittikleri bir lokantada Sakıp'a iş teklif edilir. Babasının da onayı ile Sakıp lokantada çalışmaya başlar ve ustasından hayatını şekillendirecek yemekler, sütlü tatlılar, helva,

turşu ve bilhassa yoğurt

yapmayı öğrenir. Daha sonra Selanik'te evlenir, 1923'te İlk Mübadil Göçmenlerle birlikte eşi ve oğlu Tevfik ile İzmir'e gelirler.

Bostanlı'da caminin hemen yanında, kendilerine verilen evin bir kısmında yaşarlar, diğer kısmında ise yoğurt yaparlar. Gün erkenden gelen sütlerin yoğurt yapımıyla başlar, öğleden sonraları bir önceki gün yapılan yoğurtlar büyük çömlek tavalarda ve sırtta taşınan tablalarla (Her bir tabla ve üstüne koyulan yoğurtlar toplamı 60-80 kg) Bostanlı ve çevresinde satılır. 1939'da şu anda Sakıpağa Dönerevi olarak faaliyette bulunan Karşıyaka Çarşısı'ndaki Tarihi Dükkan, oğul Tevfik'in ısrarları ile "Sakıpağa Yayla Sütevi" adıyla açılır. Biz üçüncü kuşak orada büyüdük, hatta dördüncü kuşak Sakıpağalar da orada ticaretle tanıştılar.

Bir film şeridi gibi; sırasıyla toprak, cam

ve karton kaselerde yoğurtları, kefeli ve ibreli terazileri, buz ile soğutulan dolabı, sonra büyük buzdolabını, kulplu bardaklarda sattığımız ayranımızı ve bu dükkanda tanıdığımız saygıdeğer müşterilerimizi, arkadaşlarımızı, KSK'nin hiç çıkmayacak şekilde hayatlarımıza girişini ve Vapur'un KSK'nin zaferlerini haber verişini hep hatırlarız.

En iyiyi üret

Daha sonraki yıllarda ise üretim ve satış rutin bir şekilde devam etti. Aile büyüdü ve evlilikler oldu, çok şükür birbirimizden ayrılmadık. 1975'ten itibaren süt sektörü sanayileşmeye başladı. Ulaşım ve soğuk zincirdeki gelişmeler sonucu ürünleri biraz daha uzak yerlere gönderip oralarda da tüketici ile buluşturmak mümkün hale geldi. Biz de bu süreçte önce Örnekköy'de farklı bir teknoloji ile tecrübemizi ve büyüklerimizin "En İyiyi Üret" öğütlerini birleştirdik. 1999'dan itibaren de Türkelli-Menemen'de halen devam ettiğimiz üretim tesislerimizi faaliyete soktuk. Bu arada dördüncü kuşak sırasıyla görev almaya başladı. Onların bilgi ve enerjileri, Menemen'deki yeni tesisin getirdiği kapasite ile birlikte büyüme sürecimiz başlamış oldu.

Karşıyaka Çarşısı'ndaki dükkanımız 1939-1994 arası hep süt ürünleri ve sonrasında şarküteri olarak devam etti. Ancak Sakıpağa markalı malların her yerde satılmaya başlamasıyla birlikte, orada farklı bir iş yapma gereği doğdu. Döner işine başladık (Sakıpağa Dönerevi 1994), yine düstur aynı idi "En İyiyi Üret". Sonrasında Kemeraltı ve Alsancak şubelerini açtık. Türkelli'de fabrikanın önünde İzmir Çanakkale Karayolu'na cepheli bir alan vardı. 2004'te

Sütevi'ni açtık. İsim başlangıçtaki Sakıpağa Yayla Sütevi'nden geldi. Bu arada yoğurt grubumuzda "Yayla" ismini de kullanmıştık. Sütevi'ne 2006 sonunda "Sakıpağa Outlet" ilave oldu, 2017'de ilaveten "Sakıpağa Park

Outlet"i faaliyete soktuk ve bir de "Sakıpağa Dönerevi" orada zincire katıldı.

Şu anda süt ürünlerimizi, İzmir'in tamamı olmak üzere, Ege illerinde, sahil şeritlerinde, bir miktar İstanbul'da niş marketlerde tüketiciyle buluşturmakta, perakende olarak da Türkelli Sütevi'nde ve İAOSB'deki şubemizde satmaktayız. Bu işimizde 250'ye yakın

çalışma arkadaşımız var. Henüz başlangıç aşamasında olan, ürünlerimizi tüketici ile buluşturmak amaçlı 2021'de tam şeklini alacak faaliyetlerimiz sürmekte. Kalitesine güvendiğimiz farklı ürünleri de (bal, reçel, zeytinyağı) "Sakıpağa" markası ile sunacağız. Hepsinde düstur aynı: "En İyiyi Üret".

İyi gıda, iyi yaşam

Sakıpağa Dönerevlerinde de 80-100 çalışan arkadaşımız var. Yine Türkelli'de bir et işleme tesisimiz var. Kendi dönerimizi hazırlıyor ve köfte üretimimizi yapıyoruz. Her iki iş kolunda da (süt ve et) üretim açısından yüzde 50 daha büyümek mümkün, kapasitemiz müsait ancak adımlar dikkatli atılmalı. Kalite bizler için çok önemli, tabii ki marka değeri de öyle.

Pandemi konusuna gelirsek, evet hepimiz kaliteli yaşamın çok değerli olduğunu öğrendik. Kısıtlı yaşam hiç düşünmediğimiz, bilmediğimiz bir süreç, umarım ki insanlık bu olaydan gerekli dersleri alır, bundan sonra daha dikkatli davranır ve iyi bir yaşam sürdürebilir. Gıda yaşamımızda çok önemli. Biz, "İyi Gıda, İyi Yaşam" diyoruz. Bu da

Gıda yaşamımızda çok önemli. Biz, "İyi Gıda, İyi Yaşam" diyoruz. Bu da markalı ürünlerle mümkün. Çünkü yıllarca markasını yaşatmak için, bizim gibi, mücadele etmiş firmalar çok dikkatli davranmak mecburiyetindeler.

markalı ürünlerle mümkün. Çünkü yıllarca markasını yaşatmak için, bizim gibi, mücadele etmiş firmalar çok dikkatli davranmak mecburiyetindeler. Tüketicilere tavsiyemiz, markalı ürünleri tercih etmeleri. Bir marka kolay oluşmuyor. Hele bizim gibi 100'üncü yıla yaklaşıyorsa.

Yoğurt ile başladık, yine yoğurtla bitirelim.

Ankara Üniversitesi öğretim üyesi Sayın Prof. Dr. Zühtü Yöney'in 1967'de yayınlanan Yoğurt Teknolojisi isimli kitabından, hocamızın ağzından aktarıyorum.

"Yoğurt hakkında kayıtlarda geçen bir hikayenin biz Türkleri doğrudan doğruya ilgilendirmesi dolayısıyla kısaca açıklamasını yerinde görürüm: 16'ıncı yüzyılda Fransa krallarından I. Fransuva çok hastalanmış, ihtiyarlığının da etkisiyle kendisini bir türlü toparlayamıyormuş. Memleketinin

ve Avrupa'nın en ünlü doktorlarının bütün çabaları olumlu sonuç vermemiş. Nihayet o devirde yalnız askerlik ve siyasal alanlarda değil, aynı zamanda ilim ve fende de en yüksek düzende bulunan Osmanlı İmparatorluğu'na başvurularak, o devrin padişahı Kanuni Sultan Süleyman'dan bir hekim rica edilmiş. Saraydan bir doktor gönderilmiş. Bu doktor beraberinde getirdiği keçiden elde ettiği sütü Fransız doktorlarının hayretleri arasında yoğurda işlemiş ve onu krala da yedirerek birkaç gün yoğurt kürü yaptırmış ve bu yoğurt tedavisi sonucunda Fransuva sağlığına kavuşmuş. Bunun üzerine bu yeni tedavi tarzı Fransız tıp aleminde geniş yankılar yaratmış ve bu tarihte yoğurt Fransa'ya mucize yaratacak bir ilaç olarak girdiği tababette de ilaçların kralı "İmparator" olarak tedarik edilmeye başlanmıştır."

Avrupa'nın en ucuz ülkesi Türkiye

Avrupa'da tüketim mal ve hizmetlerine ilişkin fiyat düzeyi endeksi en düşük ülke Türkiye oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2019 yılına ilişkin hanehalkı nihai tüketim harcamalarına göre satınalma gücü paritesi sonuçlarını açıkladı. Türkiye'nin tüketim mal ve hizmetlerine ilişkin fiyat düzeyi endeksi 47 oldu. Bu değer, 27 Avrupa Birliği (AB) ülkesi genelinde 100 Euro karşılığı satın alınan aynı mal ve hizmet sepetinin, Türkiye'de 47 Euro karşılığı Türk lirası ile satın alınabileceğini gösterdi.

Karşılaştırmalarda, 27 AB üyesi ülke, 3 Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) ülkesi (İsviçre, İzlanda ve Norveç), 5 aday ülke (Türkiye, Makedonya, Karadağ, Sırbistan ve Arnavutluk), 1 potansiyel aday ülke (Bosna-Hersek) ve Birleşik Krallık kapsandı. Ülkeler itibarıyla karşılaştırıldığında 37 ülke arasında tüketim mal ve hizmetlerine ilişkin fiyat düzeyi endeksi en yüksek ülke 162 ile İsviçre oldu.

Türkiye'nin tüketim mal ve hizmetleri

grubuna ilişkin fiyat düzeyi endeksi alt gruplar itibarıyla incelendiğinde, kişisel ulaşım araçları endeksi 106 olarak gerçekleşti ve bu gruba ait fiyat düzeyinin AB ülkelerinin ortalamasının yüzde 6 üzerinde olduğu görüldü.

Diğer alt gruplar bazında ise tüketici elektroniği endeksi 99 oldu ve bu grupta Türkiye'nin fiyat düzeyinin diğer alt gruplara nispeten yüksek seyretti.

Buna karşılık lokanta ve oteller endeksi 51 olarak hesaplandı ve bu grupta fiyat düzeyinin diğer alt gruplara göre düşük olduğu gözlemlendi.

Türkiye giyim grubunda ise 45 endeks değeri ile karşılaştırmalarda yer alan 37 ülke arasında en düşük endekse sahip ülke oldu.

Fiyat düzeyi endeksi, ülkelerin ulusal para birimlerinin karşılaştırmalı olarak döviz kuru-na göre alım gücünün gösteriyor. Bir ülkenin fiyat düzeyi endeksi, 100'den büyük ise bu ülke karşılaştırıldığı ülke grubu ortalamasına göre "pahalı", 100'den küçük ise bu ülke karşılaştırıldığı ülke grubu ortalamasına göre "ucuz" olarak ifade ediliyor.

Abdurrahman
ŞENOL

İşyeri kiracı ve kiralayanın yeni yükümlülükleri

01.07.2020 tarihi itibarıyla, tacirlerin kiracı olduğu kira sözleşmeleri bakımından da, kiracı aleyhine vadeden önce muacceliyet veya cezai şart düzenlemelerine yer verilmeyecek.

6 353 sayılı Kanunla, 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) kira sözleşmesine ilişkin bazı maddelerinin yürürlüğü, kiracı tacir veya tüzel kişiler olan işyeri kiralari bakımından 8 yıl süreyle ertelenmiş olup ilgili hükümler 01.07.2020 tarihinde yürürlüğe girecektir. Bu sebeple, ele aldığımız bu yazıda yürürlüğe girecek hükümlerin kapsamı ve etkileri hakkında kısaca bilgi verilecektir.

Bahsi geçen hükümler, aşağıdaki iki koşulun bir arada bulunması halinde etki doğurmaktadır:

1- Kiracının Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) tacir olarak sayılan kişilerden olması veya tüzel kişi olması (Ertelene tacirler bakımından sonuç doğurduğundan esnaf bakımından bir etkisi bulunmamaktadır.)

2- Kiralanan yerin çatılı ya da çatısız işyeri olması

Ertelenen hükümler bakımından kanuni sırasıyla bir değerlendirme yapılır ise:

Madde 323 - Kira ilişkisinin devri: Önceki Kanun döneminde de işyeri kiracı, kira sözleşmesini kiraya verenin rızası olmadan devredemekteydi. Buna karşın, TBK madde 323 ile kiraya verenin rızasının yazılı şekilde alınması gerektiği, ancak kiraya verenin bu rızayı haklı bir sebep olmadıkça vermekten kaçınamayacağı düzenlenmiştir.

Madde 325 - Kiralananın sözleşmenin bitiminden önce geri verilmesi: Kiracının kiralananı sözleşme süresi sona ermeden veya fesih bildirim sürelerine uymadan geri vermesi halinde, kira sözleşmesinden kaynaklanan borçları, kiralananın benzer şartlarla kiralanabileceği makul bir süre boyunca devam eder. Ancak kiracı, bu makul sürenin bitiminden önce "kiraya verenden kabul etmesi beklenebilecek, ödeme gücüne sahip ve kira ilişkisini devralmaya hazır yeni bir kiracı bulması hâlinde, kiracının kira sözleşmesinden doğan borçları sona erer."

Önceki Kanunda bu duruma ilişkin

bir düzenleme bulunmazken, 1 Temmuz 2020 tarihi itibarıyla bu madde, erteleme kapsamındaki işyeri kira sözleşmelerinde uygulama alanı bulacaktır.

Madde 331 - Önemli sebepler: Önceki Kanun ile benzer olup erteleme sonrasında asıl değişecek durum, sözleşmeyi fesheden tarafın ödeyeceği tazminatın belirlenmesi noktasındadır. Önceki Kanunda kira ilişkisinin bir yıldan fazla sürmesi halinde tazminat bedelinin altı aylık kira bedelinden az olması düzenlenirken, yeni kanunla birlikte hâkimin takdirine bırakılmaktadır.

Madde 340 - Bağlantılı sözleşme: Uygulamadaki bazı kira sözleşmelerinde; bazı yükümlülüklerin kira sözleşmesi ile doğrudan ilişkisi bulunmamasına karşın, ya kira sözleşmesi içerisinde yan edim olarak ya da ayrı bir sözleşme ile birlikte kiraya verenler tarafından kiracılara dayatıldığı ve kira sözleşmesinin akıbetinin bu bağlantılı sözleşmenin varlığına bağlandığı görülmektedir. Erteleme süresinin sona ermesinden sonra imzalanan ve kiracının yararı olmaksızın kiralananın kullanımıyla doğrudan ilişkisi olmayan kiracıyı borç altına sokan bağlantılı sözleşmeler kesin hükümsüz sayılacaktır.

Madde 342 - Kiracının güvence vermesi: Önceki Kanunda düzenlenmemiş olan bu hüküm ile 01.07.2020 tarihine kadar işyeri kiralarda kiracının ödeyeceği güvence bedeli (depozito) tutarı 3 aylık kira bedelini aşamayacaktır. Ayrıca TBK'daki diğer yeni düzenlemelere göre, teminat bedelinin kiracı tarafından para veya kıymetli evrak olarak ödenmesi durumunda ödeme vadeli bir tasarruf hesabına yatırılacak ve her iki tarafın rızası veya kesin bir yargı kararı olmaksızın iade edilmeyecektir.

Madde 344 - Kira bedelinin belirlenmesi: Bu kapsamda TBK madde 344 gereğince; 1 yıldan uzun süreli kira sözleşmelerinde dahi yıllık kira artış oranı, tüketici fiyat endeksindeki 12 aylık ortalamalara göre değişim oranını geçemez (TBK m. 344/1).

Kira bedelinin yabancı para birimi olduğu kira sözleşmelerinde 5 yıl geçmedikçe

kira bedelinde değişiklik yapılamaz (TBK m. 344/4).

5 yıldan uzun süreli veya 5 yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her 5 yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedeli, hâkim tarafından tüketici fiyat endeksindeki 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz önünde tutularak hakkaniyete uygun biçimde belirlenir (TBK m. 344/3).

Kira dönemlerinin yenilendiği durumlarda kiraya verenin isteyebileceği kira bedelinin sınırlandırılması, kiracı tarafı koruma yollarından biri olup, 01.07.2020 tarihinden sonra bu sınırlandırmalar uygulanacaktır.

Madde 346 - Kiracı aleyhine düzenleme yasağı: Bu hüküm ile, kiracıya kira bedeli ve yan giderler dışında ödeme yükümlülüğü getirilemeyeceği ve kira bedelinin zamanında ödenmemesi hâlinde ceza koşulu ödeneceğine veya sonraki kira bedellerinin muaccel olacağına ilişkin kayıtların da geçersiz sayılacağı düzenlenmiştir. Ayrıca, kira bedelinin ödenmesinde temerrüde düşülmesi durumunda gündeme gelecek faizler ile alakalı düzenlemeler yapılabilmesi mümkündür. Öte yandan, 01.07.2020 tarihi itibarıyla tacirlerin kiracı olduğu kira sözleşmeleri bakımından da, kiracı aleyhine vadeden önce muacceliyet veya cezai şart düzenlemelerine yer verilemeyecektir.

Sonuç olarak; kiracısı tacir veya tüzel kişi olan işyeri kiralarda, 01.07.2020 tarihinden sonra akdedilecek işyeri kira sözleşmelerinde önemli değişikliklere gidilmesini gerektirecektir.

**Türkiye’de kolonyanın
tarihini yazan kadın:**

**Aybala
Yentürk**

Koleksiyoncu ve yazar Aybala Yentürk, hayatını eşi Nejat Yentürk ile beraber koleksiyonculuk sanatına adanmış muhteşem bir insan. Asıl mesleği Gıda Mühendisliği olan Aybala Yentürk, gıda sektöründe 10 yıl çalıştıktan sonra, koleksiyon ve araştırmalarına daha fazla vakit ayırabilmek için 2003 yılında çalışma hayatına son vermiş. 28 yılı aşkın süredir devam eden koleksiyonculuk ve araştırmacılık serüveninde birçok TV belgeseli ve sergi danışmanlıklarının yanı sıra araştırmalarını değişik dergi ve kitaplarda yayınlamış.

Türk parfüm ve kolonyacılık tarihine ilişkin Aybala Yentürk ile gerçekleştirilen keyifli röportajı sizler için derledik:

● **Ege Üniversitesi Gıda Mühendisliği bölümünden mezunsunuz. Daha sonra eşiniz Nejat Bey ile birlikte mesleğinizle bağlantılı olmayan alanlarda koleksiyonlar oluşturmaya başladınız. Peki neden koleksiyonculuk? Çocukluğunuzdan mı geliyor bu ilgi?**

"Neden koleksiyonculuk?" sorusu, bir ressamı "neden resim?" ya da bir şaire "neden şiir?" diye sorulmasından pek de farklı değil. Aslında bunların hepsi bir çeşit var oluş şekli ve yaşam biçimi. Koleksiyonculuk da diğerleri gibi doğuştan gelen bir yetenek. Bir çeşit "yaratma" eylemi. Latince "colligere" kelimesinden gelir ve anlam olarak hem "toplama" hem de "özetleme" eylemlerini içerisinde barındırır. Yani koleksiyoncu bir yandan toplarken, bir yandan da koleksiyon temasını en iyi temsil edecek nesneleri seçerek yani aslında özetleyerek ilerler. İşte bu noktada koleksiyoncu sıradan toplayıcılardan, biriktirenlerden ayrılır. Zirâ koleksiyonculukta "istifleme" yoktur. Koleksiyoncunun bilgisinden kültür birikimine kadar

uza-

nan geniş bir

yelpazede ince bir "seçicilik" barındırır. Ayrıca, koleksiyonculuk kesinlikle bir "boş zaman faaliyeti" olarak tanımlanamayacak ciddiyet ve disiplin gerektiren bir uğraştır.

Evet kendimi bildim bileli koleksiyonlarım vardı. Eşimin de öyle. Aslına bakarsanız sonradan koleksiyoncu olunmuyor, koleksiyoncu doğuluyor.

● **Bir parçanın koleksiyona dahil olması için gerekli şart nedir?**

Bir malzemenin koleksiyona dahil edilmesinin birden fazla nedeni olabilir. Bu öncelikle koleksiyoncunun bilgi birikimine, koleksiyonuna yaklaşımına bağlıdır. Bizim için öncelik, koleksiyonlarımıza ve beraberinde yürüttüğümüz araştırmalara hizmet etmesi, yani her ikisini de zenginleştirmesi ya da bilgi boşluklarını doldurmasıdır.

● **Hangi temalarda koleksiyonlarınız var?**

28 yıl önce eşimle birlikte ilk olarak eski etiketler toplamaya başladık. Bu süreçte parfüm ve kozmetik etiketlerini keşfettik. Etiketler bizi kısa sürede objelere yöneltti ve oluşan birikim, parfümeri tarihimizi araştırmaya sevk etti. Böylelikle bugüne kadar, "Osmanlı Kozmetolojisi" olarak adlandırdığı-

mız oldukça zengin bir koleksiyon ve araştırma var ettik. Koleksiyonumuz Osmanlı ve erken Cumhuriyet dönemi temizlik ve süslenme alışkanlıklarımızı içeren son derece geniş kapsamlı bir içeriğe sahip.

Diğer önemli koleksiyon başlığımız ise "İzmir Kent Tarihi". İzmir'in kültürel birikimine ait her türlü nesne, belge ve fotoğraf bu koleksiyonda yer alıyor.

● Koleksiyonunuzda hangi markaların parfüm şişeleri mevcut?

Koleksiyonumuz Osmanlı ve erken Cumhuriyet dönemini kapsıyor. Dolayısı ile ağırlıklı olarak yerli üreticilerimize ait malzemeler bulunmaktadır. Söz konusu ürünlerin önemli bir kısmı 19. ve 20. yüzyıla ait. Yabancı parfümlerden ise Osmanlı pazarına girmiş ve ün yapmış markalara ait örnekler bulunuyor.

Bunlar arasında, Gellé Frères'in Mikado ve Opoponax ile F. Wolff & Sohn firmasının Divinia parfümlerini sayabilirim.

Bildiğiniz gibi 1855 yılında düzenlenen Paris Uluslararası Sergisi'nde parfümeri ürünleri hâlâ "hijyen" başlığı altında eczacılık ve kimya ürünleri ile birlikte sergilenmekteydi. Bu dönemde parfüm şişeleri sıradan ve eczacılık gibi diğer alanlarda kullanılan şişeler ile hemen hemen aynıydı. Yani tasarım açısından pek

Parfüm üreticileri, farklılığı etiket ve kutu tasarımları ile sağlamaya çalışıyorlardı. Parfüm sunumlarındaki tasarım zenginliği "Belle Epoque" döneminden itibaren olgunlaşmaya başlar.

bir özelliği olmayan şişelerdi kullanılanlar. Bizde de durum aynıdır o dönemde. Parfüm üreticileri farklılığı etiket ve kutu tasarımları ile sağlamaya çalışıyorlardı. Parfüm sunumlarındaki tasarım zenginliği ve çeşitliliği "Belle Epoque" döneminden itibaren olgunlaşmaya başlar, 1919 - 1929 arası zirveye ulaşır. Bunda Paul Poiret gibi

önemli modacıların bu sektöre girmesi, yoğun rekabet ortamı ve ünlü parfüm evlerinin Julien Viard, René Lalique, Louis Süe gibi sanatçılarla ya da Baccarat, Bross Glassworks gibi köklü cam üreticileri ile çalışmaya başlamalarının etkisi büyüktür.

Bizim koleksiyonumuzda bu döneme ait parçalar da var. Bunlar arasında en önemli örnekler, Paris'te 1774 yılında açılan ilk parfümeri evlerinden L.T Piver'in Pompeia, Floramie, Vivitz ile Caron firmasına ait, Bross Glasworks tasarımı Narcisse Noir, Marcel Guerlain firmasının, Baccarat üretimi Pavillon Royal, Coty firmasına ait Lalique tasarımı L'Origan, Guerlain firmasının Mitsouko, Jean Patou'nun Joy parfümlerine ait şişeler.

Bunlara ek olarak, parfümerinin henüz bir endüstri haline gelmediği dönemlere ait gerek Avrupa gerekse Osmanlı (Beykoz) üretimi oldukça şık ve göz alıcı kristal ya da cam çok sayıda parfüm flakonu da koleksiyonumuzda yer alıyor.

● İzmir'in meşhur "Altın Damlası"na gelirse. Yazınızda İzmirli kolonya üreticilerinin Avrupa tarzı kokuları tekrarladığından ama özgün eserler de meydana getirdiklerinden bahsetmişsiniz. Şüphesiz bunların en ünlüsü Süleyman Ferit Eczacıbaşı'nın "Altın Damlası" oldu. Peki nedir "Altın Damlası"nı bu kadar farklı ve başarılı kılan?

Altın Damlası'nın beklenmeyen başarısı, üreticisi Süleyman Ferit Bey'i de çok şaşırtmıştır. Kendisi, işin sırrının kokunun adında saklı olduğuna kanaat getirdiğini dile getirir bir

söyleşisinde. Bana kalırsa adı değil, bizzat kokunun kendisidir başarıyı getiren. Altın Damlası, dönemin koku beğenilerine hitap eden, o zaman için "modern" bir kokudur. Piyasaya sürüldüğü 1920'ler, Chanel No 5'le moda olan, yoğun aldehit içeren parfümlerin dönemidir. Kokusu doğadaki hiçbir kokuya benzemeyen Altın Damlası, ilk kokladıklarında tıpkı Chanel No 5'in Parislileri şaşırttığı gibi İzmirli de şaşırtmış olmalı. Altın Damlası'nın sadece İzmir'de değil neredeyse tüm Türkiye'de yıllarca taklitleri üretilir. Süleyman Ferit Bey, bunların önüne geçebilmek için Altın Damlası'nın adını tescil ettirir. Belki de tescil ettirilen ilk ve tek yerli kokudur Altın Damlası. Ayrıca kendi imzası bulunan etiket ve şişeler kullanır ve taklitlerinden sakınmaları konusunda halkı her fırsatta bilgilendirir.

● **Süleyman Ferit Bey'in "Bahar", "Dal-ya", "Senin İçin", "Unutma Beni", parfümcü Abdülkadir Bey'in "Semere-i Sebat", Hüseyin Avni Bey'in "Semere-i Zafer" kokularını ele alırsak ki aslında bunlar gibi daha niceleri mevcut. Parfümlerin isimlerine baktığımızda aslında oldukça romantik isimler taşıyorlar. Ayrıca her biri heyecanlı ve duygusal anları ve hikayeleri temsil ediyor bir yönden. Sizce neden parfümcüler parfümlerine bu tarz anlamlar yüklemeyi tercih etmişler?**

Benim koku adlarına ilgim aslında 12-13 yaşlarımda başladı. İzmir'de kolonyacılar ve tuhafiye mağazalarında renk renk ve çeşit çeşit kolonyaların hâlâ görüldüğü yıllarda, bir aile dostumuzun tuhafiye dükkanında rastladığım kolonya etiketlerindeki adları

okumak hoşuma giderdi. Unutma Beni, İzmir Geceleri, Gizli Çiçek, Altın Damlası, Tütün, Harem, Kadın Teni, Şipr, Yaz Yağmuru, Gece Perisi, Şanuar ve daha niceleri... O yıllarda bu kokuların birçoğu tarih sahnesinden birer birer çekilmeye başlamış geriye sadece adları kalmıştı.

Osmanlı ve Türk parfümcülüğü konusunda koleksiyon ve araştırmalara başladığımızda koku adlarına olan merakım yine su yüzüne çıktı. Araştırmalarım ilerledikçe ulaştığım koku adlarının sayısı da günden güne artıyordu.

Koku adlarının bizdeki gelişimi de dünyadaki gelişiminden farklı değildir. Örneğin tek bir çiçek esansından ibaret parfümler ya da kolonyalar sadece o çiçeğin adıyla anılır. Yasemin, Şebboy ya da Zambak gibi. Ancak birden fazla esansın bileşiminden oluşan kompozisyonların oluşturulması ile üretilen parfümler daha yaratıcı isimleri gerektiriyordu. Refik Halit'in "garp memleketlerinde bir 'lâvanta isimleri edebiyatı' vardır; bu edebiyatta lirizm, romantizm, realizm, her çeşit şiir yer alır." saptaması son derece yerindedir. Gerçekten de 19. yüzyıldan itibaren Avrupa'da ve daha sonraki dönemlerde bizde de koku adları bir "koku adları edebiyatından bahsedecek kadar zenginleşip çeşitlenmiştir. Onlar da diğer sanat eserleri gibi yaratıldıkları dönemlere tanıklık ederken, tarihin seyrini değiştiren büyük savaşlardan, devrimlerden, bilim dünyasındaki gelişmelerden ya da dönemin modalarından kaçınılmaz olarak etkilendiler. Yaratıldıkları dönemin ruhunu yakalamaya çalıştılar.

Örneğin adlarını verdiğiniz ve bizim koleksiyonumuzda yer alan İzmirli parfüm üreticisi Abdülkadir Bey'in "Semere-i Sebat", Hüseyin Avni Bey'in "Semere-i Zafer" kokuları, yine İzmirli Eczacı Ömer Lütfü Bey'in ürettiği "Vatan Kokusu" ya da maalesef üreticilerini bilmediğimiz "Zafer" ve "Genç Türk" kokuları Milli Mücadele ve Cumhuriyet'in ilk yıllarının heyecanına tanıklık eden duygusal adlar taşırlar. Kanımca koku adları çok kapsamlı bir araştırmayı hak ediyor. Bu konuda halen üzerinde çalıştığım bir makalem var.

● **Aslında geçmişimize bakarsak parfümcülerimiz, parfümlerimiz, kolonyalarımız varmış. Eskiden parfümcülüğe ya da kolonyacığa bakış açısı belki daha anlamlıydı. Günümüze baktığımızda bu değerlerin birçoğunun kaybolduğunu görüyoruz ve var olanlar ise unutulmaya mahkum. Yani parfümcülük, iş olarak eski anlamını işi yitirdi. Bunun sebebi sizce ne olabilir?**

Öncelikle, Avrupa'dan ithal edilen ve alkol içeren itriyat ürünlerinin Osmanlı topraklarına giriş öyküsüne kısaca bir göz atmakta yarar var. Alkol içeren itriyat yani kozmetik ürünler, II. Abdühamit döneminin ilk yıllarında Osmanlı topraklarına girmiştir. Bu ürünler arasında da en çok rağbet gören "Eau de Cologne" ya da bugünkü adı ile kolonya olmuştur. İlk itriyat üreticimiz Ahmet Faruki, o dönemlerde halk tarafından "Odikolon" olarak adlandırılan eau de cologne'a "kolonya suyu" adını vermiştir ve bu müstahzarın isim babasıdır. O günden bu yana "kolonya" sözcüğü benimsenip yaygınlaşmıştır. Osmanlı döneminin ilk parfümörleri ise, imalat için gerekli teknik donanıma ve malzemelere zaten sahip olan eczacılar olmuştur.

Bu dönemden itibaren kolay imal edilebilen ve maliyetinin düşüklüğü yüzünden satış şansı yakalayan kolonyanın tüketiminin ülkemiz top-

raklarında hızla yaygınlaştığını görürüz. Bunun en önemli sebebi de, kültürümüzde yaygın olarak benimsenmiş bir alışkanlıktır, eve gelen konukların hatırlarını, sağlıklarını sorduktan sonra ferahlatıcı ve hoş kokulu olduğu için gül suyu sunma geleneğidir. Bu o denli yerleşik bir alışkanlıktır ki, yüz - yüz elli yıl önce devlet dairelerinde bile gülsuyu kullanımı adettendi. Zaman içerisinde de gül suyu yerini birbirinden değişik kolonyalara bırakmıştır. Üretilen parfümlerin neredeyse tamamının kolonyaları da satışa sunulmuştur. Tıpkı Altın Damlası, Gizli Çiçek kolonyaları gibi. Bu kolonyalar bir bakıma, söz konusu parfümlerin, alkol içeren "eau de toilette"leridir aslında.

Yerli ürünleri korumak amacıyla Cumhuriyet'in ilk yıllarında etken maddelerin ithali serbest bırakılmış, buna karşılık Türkiye'de üretimi mümkün olan ürünlerin yurda sokulması sınırlandırılmıştır. Böylelikle yerli üretimin "altın çağı" başlamıştır. Sadece büyük kentlerde değil Anadolu'nun hemen her köşesinde eczacılar ya da itriyat üreticileri kendi adlarını verdikleri ürün-

leri satışa sunabilmişlerdir.

Sadece kolonya ya da parfüm değil tüm yerli itriyat ürünlerinin zaman içinde gerilemesinin en önemli sebebi olarak Bakanlar Kurulu kararıyla, 1947 yılında yabancı firmaların Türkiye'de tesis kurarak üretim yapmalarına izin verilmesini sayabiliriz. İlerleyen yıllarda yabancı parfümlerin ithalatının serbest hale gelmesi de bu gerilemenin nedenlerinin son halkasını oluşturmuştur.

Tüm bunlara, değişen yaşam tarzlarını ve koku beğenilerini de eklersek sanırım sorunuza biraz olsun cevap vermiş olurum. Eski parfümlerimizin bugün de hayatta kalabilmesi için mutlaka tekrar formüle edilmeleri gerekirdi. Tıpkı Guerlain'in Mitsouko parfümü ve diğer başka ünlü parfümlerde olduğu gibi.

Takdir edersiniz ki 1920'lerin koku beğeni-

Altın Damlası, dönemin koku beğenilerine hitap eden, o zaman için 'modern' bir kokudur. Piyasaya sürüldüğü 1920'ler, Chanel No 5'le moda olan, yoğun aldehit içeren parfümlerin dönemidir.

lerinin 21. yüzyılda devam etmesini bekleyemeyiz.

● **Kokuların Osmanlı tarihindeki önemini biliyoruz ve sizin de bu konu hakkında güzel bir yazınız mevcut. Peki Osmanlı'da kadınlar ve erkekler ne tarz kokular kullanırdı?**

Osmanlı insanı güzel kokuları hiçbir zaman yıkanmamaktan ileri gelen kötü kokuları perdelemek üzere bir gereklilik olarak kullanmamıştır. Zira İslami kurallar gereğince kesin bir beden temizliği uygulanması, söz konusu dönemde su ile temizlenmeyi terk eden Avrupa toplumlarının aksine, gündelik yaşamda parfümlerin beden kokularını gizlemek için kullanılmasını gereksizleştirmekteydi.

yorum. Çünkü ülkemizde böyle bir değerden birçok kişinin haberi yok ve siz bu değeri güzel bir şekilde kaleme aldınız. Parfüme dönersek, neden farklı bir yazarın farklı bir romanı değil de "Çalıkuşu" romanından esinlenerek bir parfüm yaratıldı?

Haklısınız. Çalıkuşu parfümü bana kalırsa hem edebiyat hem de parfümeri tarihimiz açısından önemli bir buluş. Çalıkuşu romanı dönemin ruhuna hitap eden bir romandı ve bu nedenle de haklı bir üne kavuştu. Hem tutkulu bir aşk öyküsünü barındırıyordu hem de Milli Mücadele heyecanına cevap veriyordu. Ulaştığı popülaritenin o dönemde bir parfüm üreticisine ilham vermesi aslında kaçınılmazdı.

● **"Çalıkuşu" parfümü sizce nasıl kokuyordu?**

Bunu kesin olarak bilebilmemiz ne yazık ki imkansız. Ancak akıl yürütebiliriz. Ben 1920'li yıllarda moda olan aldehit bazlı bir "modern" bir koku olabileceğini hayal ediyorum. Ancak tam tersi de mümkün. Örneğin sadece menekşe ya da gül kokan klasik bir parfüm de olabilir.

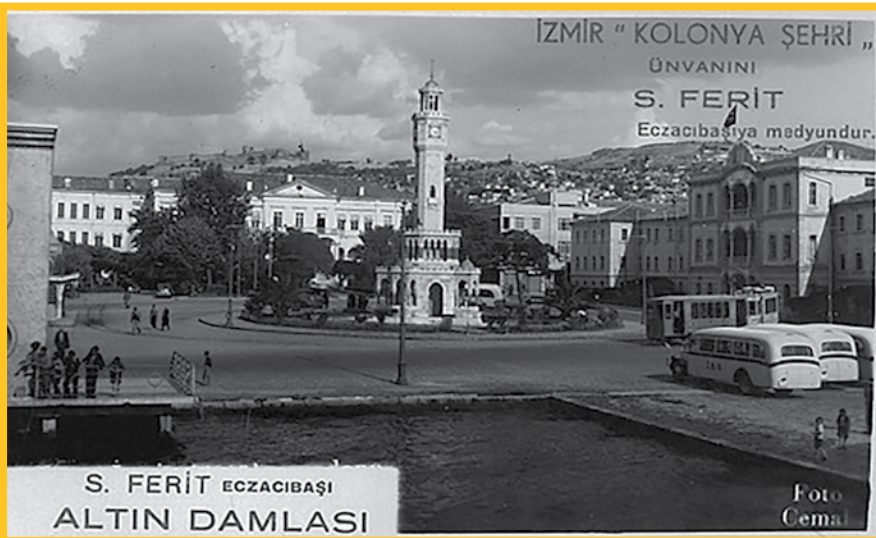
● **Niş parfüm sektörü hakkında neler düşünüyorsunuz?**

Kesinlikle destekliyorum. Günümüzde birkaç istisna dışında tüm parfümler ünlü markalar adı altında satışa sunulmakla birlikte birkaç büyük esans firması tarafından tasarlanıyor. Oysa Niş parfüm evleri kendi parfümörlerine sahip. Tıpkı eski günlere dönüş gibi. Parfüm seri üretimi yapılamayacak kadar özel, kişisel bir ürün ve niş parfümeri adından da anlaşılacağı üzere bu konudaki boşluğu dolduracak bence.

● **Hem şişesi hem de kokusuyla sizi hayran bırakan bir parfüm var mı?**

Lanvin'in Arpège'ini her iki açıdan da çok beğenirim. Bunun dışında Christian Dior'un Poison serisinden Pure Poison ve Midnight Poison'u sayabilirim. Givenchy'nin Amarige parfümü de her zaman favorilerim arasındadır. Ayrıca Must de Cartier de sevdiğim kokulardandır.

● **Çalıkuşu romanı parfümü konusuna gelirse; Öncelikle size teşekkür etmek isti-**

Bununla birlikte güzel kokular yaşamın her alanında yer alıyordu. Mekanlar, buhurdanlar içinde yakılan tütsülerle kokulandırılırken; aynı tütsü dumanı, konuğun sakalına ve sarığına tutularak, gül suyu ikramına benzer şekilde ikram edilir; kahveler amberle kokulandırılır; kokulu nargileler içilir; miskli, amberli ve kafurlu mumlar imal edilir; kokulu mürekkepler, miskli, çiçek sulu yemek ve şerbet tarifleri yaratılır; akıl hastalıkları güzel kokularla tedavi edilirdi. Geleneksel Osmanlı parfümleri teknik olarak kokulu sular, kokulu yağlar ve galiye gibi macunlardan oluşuyordu.

Röportaj: Koray Sevinç

Kaynak: www.parfumhikayeleri.com

Enver
OLGUNSOY

Gezegeneimizin isyanı

**Eriyen buz dağları kadar hat-
ta daha da tehlikeli bir
erime, per-
mafrost olarak isimlendirilen
kara parçala-
rında olacak
ve bunun
sonucunda
gezegenimizi
hangi sorunla-
rın beklediğini
kestirebilmek
bile mümkün
olmayacak.**

Per-
mafrost,
Kuzey Buz Denizi'nin
çevresinde yer alan kara parçalarına
verilen addır. Bu kara parçalarında
toprak, binlerce yıldır donmuş olarak
günümüze kadar gelmiştir. Ancak
gezegenimizin ısınısını sürekli arttırdığı-
mız için artık yavaş yavaş erimektedir.
Turistleri gemilere doldurup Kuzey
Buz Denizi'ne doğru buz dağlarının
nasıl eridiğini göstermek son yılların
en önemli turizm olaylarından oldu.
Kameralara, cep telefonlarına saldıran
buz denizi turistleri, devasa buzdağla-
rından kopan parçaların denize büyük
bir gürültü ile düşüşünü kaydediyor.
Aslında geleceğimizin nasıl da hızla
yok oluşa büyük bir aymazlıkla düş-
tüğünün bilincinde olanlar çok az
maalesef. Büyük bir çoğunluk, büyük
bir iştahla gezegenin geri kalan bö-
lümelerini kemirmeye devam. Gerçeği
algılama yetilerini kaybetmiş, sadece
ve sadece tüketim için büyük bir hırsla
para kazanma güdülerini doyurmakla
meşguller. Ama nereye kadar?

Gelecekteki büyük ve
kitlesele insan göçü karşısında
aslında küçücük kalabilecek mülte-
ciler sorunu, şu anda hükümetlerin
baş etmekte en çok zorlandığı konu-
lardan... İklim değişikliğinin sonucu
yükselecek deniz seviyesinin, öncelik-
le verimli toprakları taşıyan ve ne-
hirlerin meydana getirdiği ve büyük
bir insan kitlesinin yaşadığı mega
deltaları vuracağı aşikar. Birçoğumuz
deniz seviyesinin yükselişi ile deniz
kıyıların, aradaki konut ve tesislerin
geleceğinin ne olacağını hayal ediyor,
ama asıl sorun bu mega deltalar. Bu
verimli topraklar deniz altında kaldı-
ğı zaman yaşanacak büyük bir insan
hareketini nedense düşünmek bile
istemiyor. Yepyeni bir mülteci tanımı
ile karşılaşacağız o günler gelince;
iklim mültecileri...

İklim mültecileri hiç de diğer mül-
teciler kadar az olmayacak ve topra-
ğını kaybetmiş binlerce aç insan tüm
dünyaya yayılacaktır. Hükümetlerin
gücü bu göçü durdurmaya asla yet-
meyecektir. Zira 'aç adam fırın duvarı

deler' misali tüm sınırlar onlar tarafından paramparça edilecektir. Bu deltalarındaki insan hareketinin 150 milyon kişi dolaylarında olabileceği daha şimdiden uzmanlar tarafından ifade ediliyor.

Eriyen buz dağları kadar hatta daha da tehlikeli bir erime, sözünü ettiğim permafrost olarak isimlendirilen kara parçalarında olacak ve bunun sonunda gezegenimizi hangi sorunların beklediğini kestirebilmek bile mümkün olmayacaktır. "Şimdilik binlerce yıldır donmuş toprak katmanları arasında halen uykuda bulunan ve bu güne kadar hiç karşılaşmadığımız birçok virüs ve bakteri türü gezegene saçılabilir" sözcükleri edilir oldu uzmanlarca. "Hatta, Covid-19 bunlardan sadece biri" diyenler de çoğunkta. Bunları insan bünyesi tanımıyor, bir bağışıklık geliştirmemiş, sonucu olan ölümcül pandemiler.

Permafrostun erimesi sonucu oluşacak tehlike sadece bu kadar değil. Örneğin donmuş toprak katmanları arasında sıkışmış sera gazları da atmosferimize salınacak. Sera gazları olağanüstü artacak, bu artış dünyanın ısısının daha da fazla artmasına sebep olacak. Daha fazla ısı daha fazla erime, daha fazla erime daha fazla ısı. Bu döngünün gezegenimizi yok oluşa götürebileceğini görmüyor muyuz?

Peki çözüm nedir? Bu tehditlerden dünyamızı koruyabilir miyiz? Mevcut sistemle, yani kapitalist sistemle bunun olamayacağı açık. Bir virüs karşısında bile kapitalist sis-

tem boc alıyor, baş etmekle zorlanıyor. Zira kapitalizmden kaynaklanan krizler yine kapitalist sistemin devamını sağlayacak şekilde çözülür. Bu yıllar boyu böyle olmuştur. Bu yapılamadığında gelsin faşizm, güç kullanma. Alman kapitalizmi olmasa sizce Hitler olabilir miydi?

Birinci Dünya savaşı sonrası Almanya'da orta direk çökmüş, kapitalizm krize girmişti. Bu krizler diktatörler için gerekli yaşamsal ortamın oluşmasına sebep olur ve sonuçta kapitalizm, gücün bir diktatörün elinde toplanmasını alkışlar. Zira kapitalist sistem sadece kar düşünür, başka hiçbir şey bu sistemi ilgilendirmez. Sonuç sadece kar. O nedenle gezegenimizin geleceği için kapitalist sistem hiç bir olumlu şey yapma isteğinde olmayacaktır. Bu zaten belli değil mi? Küresel ısınmanın giderilmesi konusunda toplanan iklim zirvelerinde hep havada su dövülmüyor mu? Geçen yıl Aralık ayında

Madrid'de yapılan son zirve, iklim zirvelerinin 25'incisi idi. Her yıl başka bir kentte yapılan bu zirve 25 yıldır düzenleniyor. Sonuç sıfıra sıfır, elde var sıfır. Hatta bazı zirvelerde varılan kararlar sonucu imzalanan (karbon ayak izi) anlaşmalardan imzalar geri çekilebiliyor, değil imzasının gereğini yapmak...

Görünen o ki gezegenimizi bu sistem hızla yok oluşa doğru doludizgin götürüyor. Gözünde sadece kar, yalnızca kar. Gerisi umurunda bile değil.

Daha şimdiden hiç karşılaşmadığımız yeni bir virüsümüz oldu bile... Cristoli.

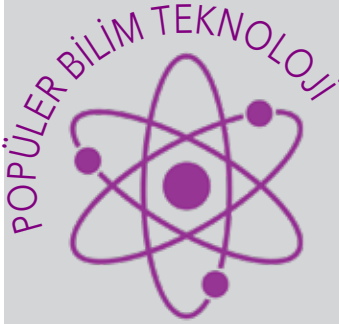

Gökhan SEZER

Bir yenilikçilik, vizyonerlik, girişimcilik öyküsü...

Mars'a gidiyoruz!

Elon Musk, 2002 yılında SpaceX'i Mars'ın kolonileştirilmesini sağlamak üzere uzay taşımacılığının maliyetini düşürme hedefiyle kurdu.

Medeni dünyada salgın hastalık kadar konuşulan günlerin konusu, 30 Mayıs 2020 tarihinde gerçekleşen ve yenilikçi, vizyoner girişimci Elon Musk'ı Mars hayaline bir adım daha yaklaştıran "Uzay Yolculuğu"...

Elon Musk'ın şirketi SpaceX uzaya astronot gönderdi, bütün dünyada büyük olay oldu. Sanki daha önce uzaya hiç gidilmemiş gibi ilgi gördü bu girişim. Neydi bu olayı bu kadar büyüten ve sokaklarda herkesin konuştuğu konu haline getiren şey?

Aslında her şey bir insanın hayalini gerçekleştirme yolunda attığı adımların büyük ses getirmesiydi. Yenilikçi vizyoner girişimci Elon Musk ne yapıyorsa bizim kahvehanede bile konusu oluyor artık.

Sanal alış-verişi güvenli hale getiren Pay-Pal'ı kurduğundan bu yana güneş enerjisi ve tünel kazıclığı dahil elini attığı her sektörde devrim yaratan Elon Musk'ı "TESLA" otomobilleriyle tanıyorduk ama artık onu Spa-

ceX ile daha çok ilişkilendireceğiz.

Elon Musk, 2002 yılında SpaceX firmasını Mars'ın kolonileştirilmesini sağlamak üzere uzay taşımacılığının maliyetini düşürme hedefiyle kurdu. Hedefin ilk aşaması uzaya çıkmak, ikincisi aşaması Ay'a gitmek ve istasyon kurmak, sonunda da esas amaç olan Mars'a gitmek ve Mars'ta kolonileşmek.

Elon Musk 2002 yılında bu amacını açıkladığında kaç kişi ona inandı bilmiyorum ama şu anda herkes gibi elimizde çiğdem çekirdek adamın yaptıklarını izliyoruz.

SpaceX'i benzeri kâr amaçlı uzay firmalarından ayıran şey de elde edilen kazancın nihai amacının Elon Musk'ın Mars hayalini gerçekleştirmede kullanılacak olması. Kazanılan para tamamıyla bu amaç için yapılan çalışmalara harcanıyor.

Üretim başlıyor

SpaceX çalışmalarına uzaya fırlatmayı gerçekleştirecek bir roket ve amaca uygun yolcu veya kargo taşıyan bir kapsül tasarımı ve üretimi ile başladı.

İlk hedef, işin ana omurgasını oluşturan uzaya gidecek ve tekrar

geri dönecek bir roket tasarlanmasıydı. Aslında bu bir roketten öte bir robot idi adeta. SpaceX bu roketi geliştirmekle işe başladı. Falcon adını verdikleri bu roketler serisinde kullanacakları motoru da kendileri geliştirdiler. İlk roket tek motorluydu ve bu durumu ifade eder şekilde adına Falcon 1 dediler.

Falcon 1 roketi ilk 3 denemesinde başarısız oldu. 4'üncü denemede ise şirketin kuruluşundan sadece 6 yıl sonra 28 Eylül 2008 tarihinde yörüngeye ulaşmayı başardı ve yörüngeye ulaşmayı başaran ilk özel firma üretimi roket oldu. Roket, 5'inci denemesinde de 14 Temmuz 2009 tarihinde Malezya'ya ait RazakSAT uydusunu başarıyla yörüngesine taşıdı ve bu sefer de bir uzay görevini başaran ilk özel şirket oldu.

SpaceX bu ilk döneminde gösterdiği kararlılık ve başarı sayesinde önemli bir anlaşma yapmayı da başardı. NASA ile Aralık 2008'de Uluslararası Uzay İstasyonu'na götürülecek 12 kargo görevi için 1,6 milyar dolarlık anlaşma imzalandılar.

SpaceX, Falcon 1'lerden sonra çok daha güçlü ve kendi amaçlarına uygun 9 motorlu Falcon 9 roketlerine odaklandı. Falcon 9, ilk deneme ateşlemesini başarıyla 4 Haziran

2010'da gerçekleştirdi. İşte bu deneme, bugünlere kadar büyük başarıyla gelen yükseliş döneminin başlangıcı oldu. Firma kurulduğu andan bu başarılı denemeye kadar Ar-Ge'ye tam 440 milyon dolar harcamıştı. İlgili uzmanlar aynı tarzda bir çalışma için NASA'nın

SpaceX kuruluş itibarıyla 21. yüzyıl şirketi. Falcon serisi roketler ve Dragon uzay kapsülleri de 21. yüzyıl teknolojileri kullanılarak geliştirilmiş uzay araçları. Uzay yolculuğunun 21. yüzyıl versiyonu.

Ay'a 2024 yılında gidilmesi hedefleniyor. Ay yolculuğunun ardından da sıranın Mars'a gelmesi bekleniyor. SpaceX'in Starship adı verilen uzay aracı Mars yolculuğu için hazırlanıyor.

en az 3 katı bir harcama yapması gerektiğini söylüyorlar.

Falcon 9 fırlatma yapıldıktan sonra tekrar dünyaya dönüp platformuna inebilir seviyeye gelmiş durumdaydı artık. Suya inişi sağlayacak kritik teknolojiye denemeler sonunda ulaşılmış ve otonom yüzen platformlar da 2014 yılında üretilmişti. Otonom Uzay Limanı Drone Gemisi (ASDS) olarak tanımlanan yüzer platformlar, okyanusta en sert fırtınada bile maksimum 3 metre şaşacak şekilde konumlanabiliyordu.

Bugün Atlantik ve Pasifik'te 1'er adet olmak üzere 90x50m boyutlarında 2 adet yüzer platform bulunmaktadır. İsimleri Bilim kurgu yazarı Lian M. Banks'in bilimkurgu kitaplarından alınma Of Course I Still Love You ve Just Read The Instructions olan bu platformlarla, uzaydan geriye dönüşte güvenli iniş gerçekleştirilebilmektedir. Görüldüğü gibi mizahı da elden bırakmıyorlar.

İlk geri dönüşün gerçekleştiği uzay yolcu-

luğu da 8 Nisan 2016 tarihinde gerçekleşti. Falcon 9 roketi 23'üncü kez kullanıldığı bir görevde 3 bin 100 kg malzeme dolu Dragon'u yörüngeye gönderdi ve Florida, Cape Canaveral üssü açıklarında bekleyen Of Course I Still Love You platformuna iniş gerçekleştirdi. SpaceX, imkansızı başarmıştı. Uzay-havacılık tarihinde yeni bir sayfa böylece açılmış oldu.

Maliyetlerin düşüşü

Defalarca kullanılabilen bu roketler sayesinde uzaya gidiş maliyeti çok büyük seviyede düşüş gösterdi. Tesla ile otomobil piyasasını alt üst eden ve otonom sürüş yazılımlarında edinilen tecrübeleri roket ve uzay aracı teknolojilerinde kullanan Musk, bu şekilde yeniden kullanılabilir roketler yaparak uzaya uydu ve insan gönderme masraflarını ciddi şekilde azaltmayı başardı.

Bunun kabaca bir hesabı da NASA'nın Uluslararası Uzay İstasyonu'na (UUI) astronot göndermek için astronot başına Rusya'ya

85 milyon dolar ödeme yapıyor olması.

SpaceX ile başarılı ilk gönderimden sonra yapılan anlaşmada ise bu maliyeti 50 milyon dolara düşürmüş durumda. NASA şimdiden 48 astronotu 12 fırlatmada uzaya götürmesi için SpaceX'ten 2,5 milyar dolarlık rezervasyon yaptırmış durumda.

ABD'nin uzay ajansı NASA, 1986 ve 2003'te yaşadığı ölümlü roket kazaları sonrası 2011 yılında uzay mekiklerini artık kullanmayacağını duyurmuştu. Bunun yerine daha az maliyetli olan Rusya'nın Soyuz uzay araçlarıyla astronotlarını UUI'ya gönderiyordu. Artık bu gönderimleri SpaceX yapacak.

SpaceX, Falcon 9 roketinin yanında kargo ve insan taşımak içinde uzay aracı Dragon'u geliştirdi. Dragon 3 ton yük ve 7 yolcu taşıyabiliyor.

Falcon 9 ile bugüne kadar 85 başarılı uzay yolculuğu gerçekleştirildi. Bu uçuşların 46'sında roketler yeryüzüne başarıyla geri döndü ve bu dönen roketlerden 32'si de tekrardan kullanıldı. Uzay aracı Dragon ise 23 kez uzaya gitti. 22 sinde UUI'ya kargo taşıdı ve son seferinde de 2 astronotu UUI'ya taşıdı. 9 adet Dragon ise ilk görevlerini gerçekleştirip dünyaya döndükten sonra ikinci kez kullanıldı.

Hedef Ay'a yolculuk

Hedefler bugüne kadar hep başarılıydı. Bundan sonraki ilk hedef ise Ay'a yolculuk. Ay'a 2024 yılında gidilmesi hedefleniyor. Ay yolculuğunun ardından da sıranın Mars'a gelmesi bekleniyor. Hatta Texas'ta kendi tesislerinde geliştirdikleri Starship adını verdikleri uzay aracı tamamıyla Mars yolculuğu için hazırlanıyor.

SpaceX kuruluş itibarıyla 21. yüzyıl şirketi. Falcon serisi roketler ve Dragon uzay kapsülleri de 21. yüzyıl teknolojileri kullanılarak geliştirilmiş uzay araçları. SpaceX bu uzay araçlarıyla uzaya yolculuğun 21. yüzyıl versiyonunu başlattı ve 20. yüzyıl artık çok gerilerde kaldı.

Mars'a yolculuğu heyecanla bekliyoruz...

DRAGON

OVERVIEW

HEIGHT	8.1 m / 26.7 ft
DIAMETER	4 m / 13 ft
CAPSULE VOLUME	9.3 m ³ / 328 ft ³
TRUNK VOLUME	37 m ³ / 1300 ft ³
LAUNCH PAYLOAD MASS	6,000 kg / 13,225 lbs
RETURN PAYLOAD MASS	3,000 kg / 6,614 lbs

FALCON 9

OVERVIEW

HEIGHT	70 m / 229.6 ft
DIAMETER	3.7 m / 12 ft
MASS	549,054 kg / 1,207,920 lb
PAYLOAD TO LEO	22,800 kg / 50,265 lb
PAYLOAD TO GTO	8,300 kg / 18,300 lb
PAYLOAD TO MARS	4,020 kg / 8,860 lb

OVERVIEW

HEIGHT	120 m / 394 ft
DIAMETER	9 m / 30 ft
PAYLOAD TO LEO	100+ t / 220+ klb

**İzmir Devlet
Opera ve Balesi
ile özdeşleşen
isim Aytül
Büyüksaraç
anlattı:**

**İzmirlilerin sanata
bakışı, ilgisi hep
yüksek oldu**

İzmir Devlet Opera ve Balesi denildiğinde akla gelen ilk isim, İzmir'in ve Türkiye'nin en önemli sopranolarından Aytül Büyüksaraç konuğumuz oldu. Büyüksaraç ile sanattan eğitime pandemi sürecinden gelecek beklentilerine uzanan keyifli bir röportaj gerçekleştirdik.

● **İzmir'in sanat yaşamını özellikle uzun yıllardır başını çektiğiniz opera ve bale sanatları üzerinden geçmişten bugüne kısaca değerlendirir misiniz?**

Biliyorsunuz, kent olmanın kentli olmanın temel ölçütlerinden biri, orada sanatın üretilip tüketilmesidir. Bu anlamda İzmir şanslı bir kent; burada ve yanı başımızdaki antik kentlere bakıldığında görüleceği gibi, bu coğrafya; bilimin, sanatın, felsefenin doğup tüm dün-

yaya yayıldığı yerdir. Yakın geçmişte de bu böyle. 18. ve 19. yüzyıllarda İzmir'de opera temsilleri yapılıyor. Bu demektir ki estetik, kentimizin genlerinde -yaşamında- uzunca yıllardır var. 20. yüzyılın başında Büyük Ön-

derimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün olağanüstü öngörüsü ile devletimiz, opera bale sanatlarının ülkemizde kurumlaşmasını sağlamış, pek çok çağdaş dünya devletinden çok önce ülkemiz insanının yaşamında yerini almıştır. Şu an ülkemizde 6 kentimizde devlete bağlı opera ve bale kurumu perde açmaktadır. İzmir Devlet Opera ve Balesi, An-

kara ve İstanbul'un ardından ülkemizin üçüncü kurumu olarak 1982'de kurulmuştur. Henüz 40 yılı geride bırakmadığı halde, ülkemizin bu alandaki en üretken kurumlarından biri olmayı başarmıştır. İzmirli'nin yaşamında

Yeni neslin ilgisi, bizim en çok memnun olduğumuz alandır. Gerek sanatçı gerekse sanatsever olma konusunda sanırım İzmir ülkemizin en ilgili kentidir. Bu, yaşamın her alanına yansıyor.

hak etiği yeri almış, kentimizin olmazsa olmaz kurumlarından biri olmuştur. Kuruluşumuzun hemen ardından, sanatçılarımız ve sanatseverlerin birlikte çabalamaları ile kentimizin örnek kurumu olabilmektedir. Dünya opera bale dağarcığında yer alan başyapıtların yanı sıra, cesaretle yeniliklere açık olmuş, çok sayıda Türkiye ve dünya prömiyerine imza atmış, yurt içi ve yurt dışı festivallerde yer almış, büyük başarılar kazanmıştır.

● **İzmir'in sanat alanında güçlü veya zayıf olduğu yönleri, önündeki imkanları ve tehditleri değerlendir misiniz?**

Bana göre güçlü yanlarımız hep daha çok ve önde. Bir kere -biraz önce söyledim-; İzmirli, sanatı yaşamının çok önemli bir gereksinimi olarak algılamaktadır. Bu durum İzmirliyi oransal olarak daha çok sanata yöneltmekte, yetenekli sanatçılar yetiştirmesine imkan sağlamaktadır. Hemen her alanda İzmirli sanatçılar, ülkemizin sanat yaşamının belirleyicileri arasında yer almakta, ürettikleriyle insanımızın beğeni düzeyinin yükselmesine büyük katkı sağlamaktadır. İzmirli sanatseverlerin ilgisini değerlendirmek adına birkaç şey eklemeliyim: İzmir Devlet Opera ve Balesi, etkinliklerini 1982 yılından beri 400 seyirci kapasiteli Elhamra Sahnesi'nde sürdürmektedir. Geçen yıl Bakanlığımızca bitirilerek hizmete alınan Bornova Kültür ve Sanat Merkezi'nin en büyük gösteri salonunu -736 seyirci kapasiteli- bize tahsis etmiş, burada sunduğumuz

büyük gösteriler tamamen dolu olarak gerçekleştirilmiş, böylece daha çok sayıda sanatsevere ulaşmamızı sağlamıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Karşıyaka Mavişehir'de yapımını sürdürdüğü ve yakın gelecekte bitirilmesi planlanan opera binasının bitmesiyle çok daha donanımlı bir mekana kavuşmuş olacağız.

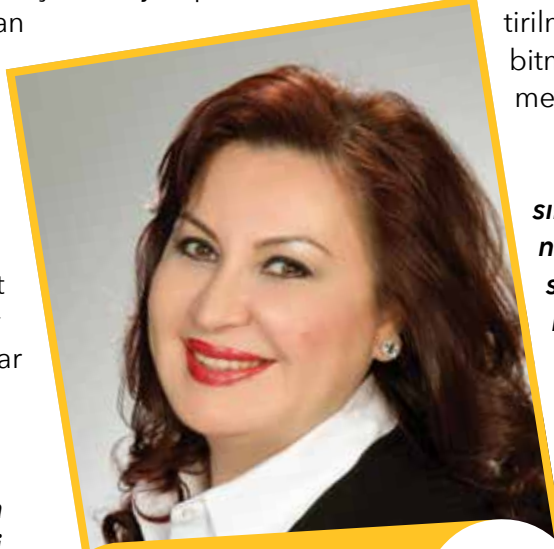
● **İzmir'de halkın, iş dünyasının, yerel yönetimlerin, yeni neslin, çocuk ve gençlerimizin sanata bakışı, ilgisi ve desteği ne durumdadır?**

İzmirliğin sanata bakışı, ilgisi hep yüksek olmuştur; bu hemen her yaş kuşağı için geçerlidir. Bakın bizim çocuk gösterileri dahil tüm gösterilerimiz yıl boyunca tamamen dolu olarak gerçekleşmektedir. Pandemi nedeniyle ara vermeden önceki gün sunduğumuz gösteri dahi yüzde 100 dolu olmuştur. İzleyicimizin çok büyük ilgisinin ve desteğinin olduğunu söylemeliyim. Bizim izleyicimizin bir önemli özelliği de şudur: Hemen her konuda karşılaştığı her olumlu ve olumsuzluğu bizimle

paylaşır, yönlendirir, katkıda bulunur.

İş dünyasının bakışı, ilgisi, desteği konusunda aynı şeyleri söylemek biraz zor sanki. Belki onlar da haklı ama, özellikle destek konusunda sıkıntı yaşadığımızı söylemeliyim. Elbette kimi kurumlarımız bize katkı sağlamakta; ancak ne yazık ki yeterli değil. Bu konuda hem bizim hem de onların daha çok konuşması, daha sık birlikte olması gerek.

Yerel yönetimlerin ilgisi ve desteği elbette çok önemli; karşılaştığımız her sorunun giderilmesi konusunda ilgili olduklarını söylemeliyim. Pek çok konuda da imkanları ölçüsünde destek olmaktadır.

İzmir Devlet Opera ve Balesi, ülkemizin üçüncü kurumu olarak 1982 yılında kurulmuştur. 40 yılını doldurmadan ülkemizin bu alandaki en üretken kurumlarından biri olmayı başarmıştır.

Yeni neslin ilgisi, bizim en çok memnun olduğumuz alandır. Gerek sanatçı gerekse de sanatsever olma konusunda sanırım İzmir ülkemizin en ilgili kentidir. Dünya ölçeğinde insan yetiştirmede büyük olasılıkla İzmir öndedir. Bu doğal olarak yaşamın her alanına yansımakta, iyi eğitilmiş, beğeni düzeyi yüksek çocuk ve gençlerle ülkemizin geleceğine daha bir güvenle bakmamıza olanak sağlamaktadır.

● **İzmir özelinde, Türkiye'deki sanat (opera, bale) eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Konservatuvar eğitimi çok önemli. DEÜ İzmir Devlet Konservatuvarı'nın yanı sıra Yaşar Üniversitesi gibi bazı özel üniversitelerde de müzik eğitimi yapılmakta ve çok yetenekli gençler yetişmektedir. Bakın uzun yıllardır sürdürmekte olduğumuz ve ülkemizde de büyük önemi olan Ulusal Genç Solist Yarışması'nda İzmirli gençler hep önlere yer almakta ve kentimizi hem yurt içinde hem de yurt dışında büyük başarı ile temsil etmekte. Bu etkinlik mutlaka sürdürülmeli ve çok daha özendirici olmalıdır. Müzik eğitimi veren üniversitelerin eğitim kadrosu elbette çok önemli ama bir başka önemli şey de gençlerin bu alana yönelmeleri için hevesli olmalarının sağlanmasıdır. İlk ve orta eğitimde müziğin hak ettiği yeri alması mutlaka gereklidir. Bunun ciddiyetle ele alınması gerekmektedir.

● **Yaşanan küresel salgının özellikle sizin sanat dallarınıza bugün etkisi ne olmuş, gelecekte ne gibi değişimlere neden olacağını düşünüyorsunuz?**

Hiç beklemediğimiz, hiç hesaplamadı-

ğımız bir durum bu. Düşünün, Mart ayının ortalarına değin olağanüstü bir seyirci ilgisi nedeniyle, tüm imkanlarımızı zorlayarak 'daha çok nasıl temsil yapabiliriz' diye plan yaparken; bir anda tüm temsillerimizi iptal ettik. Dört ayı kayıp bir sezon yaşadık. Sanatçılık özellikle de icracılık hep çok çalışma ve prova gerektirir. Şimdi yeniden çalışmalara başlıyoruz; kaybımızı festivallere katılarak bir ölçüde telafi etmeye çalışacağız. Bu yeni durumda -şimdilik- tıka basa dolu seyirci alamayacağız belki ama, onu da fazla sayıda gösteri ile gidermeyi deneyeceğiz. Bir diğer olay da teknolojiyi kullanarak izleyicimize evlerinde ulaşmak olacak gibi görünüyor ki bu tür çalışmalarımızı sanatçılarımızla yapıyor ve kurumumuzun ve bakanlığımızın internet adresinden bir süredir takipçilerimizle paylaşıyoruz. Yani açıkçası ben bu durumun geçici olduğunu yeniden geçmişteki görkemli etkinliklere kavuşacağımızı düşünüyorum.

● **Okurlarımıza genel anlamda vermek istediğiniz mesajlar, paylaşmak istediğiniz tespitler, görüş ve önerileriniz nelerdir?**

Bizimle ilgili olmaları, etkinliklerimizi izlemeleri, olumlu-olumsuz görüş ve değerlendirmelerini bizimle paylaşmaları en büyük dileğimdir.

● **Vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz.**

Ben bu önemli yayında bana imkan sağladığınız, düşüncelerimi paylaşmama izin verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Meryem Fulya YAZICIOĞLU

“Işıkla yazılan tarihin” tanıkları

Türkiye’de fotoğrafın geçmişi çok uzun yıllara dayanıyor ve bu alanda başarılı pek çok projeye imza atıldı. Fotoğrafta dünyanın saygı duyduğu üstatlara sahibiz.

Fotoğraf kelimesi, Yunanca “photo-ışık” ve Latince “graph-iz bırakmak” sözcükleri birleştirilerek oluşturulmuş bir bileşik isimdir. Işık yardımı ile iz bırakmak anlamına gelir. Fotoğraf makinesi ve filminin icadından bu yana bütün hayatımız, ailemiz, arkadaşlarımız, yaşadığımız çevre, önceleri siyah-beyaz, yaklaşık 40 yıldır renkli kartlara, şimdilerde dijital ekranlara aktarılıyor. Albümleri, tabletleri elimize alıp anılarımızı tazeliyoruz, mutlu anlarımıza gülümsüyor, kaybettiklerimiz için hüzünleniyoruz. Hem kendimiz hem de etrafımızdaki fiziksel

değişimi yine fotoğraflarla bakarak daha net kavrayabiliyoruz. Bakışlarımızdaki anlam, yüzümüzdeki çizgiler, evimizdeki eşyalar, sokağımız, okulumuz, işimiz, doğamız, şehrimizdeki yapılar hep fotoğraflarda. Yaşadığımız çevreden kopup hayatımızı bir başka yerde kurmaya karar verdiğimizde en değerli eşyamız fotoğraf albümü oluveriyor. Çünkü anılarımız en değerli varlığımız.

Fotoğraf, aynı zamanda görsel sanatların en önemli ögesi. Görmek ve bakmak arasındaki farkı en net haliyle önümüze getiriyor farklı bakış açısına sahip usta-

lar... Yüzümüzün aynadaki yansımasından farklı göründüğünü bir ustanın objektifi anlatıyor. Saksıdaki ya da parktaki çiçeğin, her gün önünden geçtiğimiz ağacın, cad-denin köşesindeki binanın bir başka güzel olduğunu görüyoruz fotoğraflarda. Ve sözü fazla uzatmadan; bundan sonrasını fotoğrafın Türkiye’de gelişimi, sanat olarak önemi, İzmir Fotoğraf Sanatları Derneği’nin çalışmaları hakkında bilgiler edinmek üzere Dernek Başkanı Seda Şengök’e bırakıyoruz.

● **Birbirinden başarılı sanatçıları ve eserleri bir araya getiren derneğiniz hakkında bilgi verir misiniz?**

İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği (İFOD) 1986 yılında kurulmuştur. İzmir’in en köklü fotoğraf mecrası olarak faaliyet göstermektedir. Fotoğraf ve sanat adına faaliyetlerini ulusal ve uluslararası alanda gerçekleştirmektedir.

İFOD, ilk olarak, farklı kurumlarda fotoğraf kolu biçiminde etkinlik gösteren fotoğraf amatörleri tarafından “İzmir Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği” adıyla kurulmuştur. 1993 yılında adı “İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği” olarak değiştirilmiştir. Bu değişim, sanatsal anlatım dili olarak fotoğrafı seçen ve paylaşmak isteyen, ortak payda olarak fotoğraf sanatında buluşan, farklı

meslek ve toplumsal katmanlardan gelen insanların birlikteliğine anlamlı bir vurgu niteliği taşımaktadır.

İFOD, düzenlediği fotoğraf eğitimleri, seminerleri, yarışmalar, paneller, konferanslar, fotoğraf gösteri ve söyleşileriyle 200’ü aşkın üyesi ve sanatseverlerle buluşarak, güzel İzmirimizin ve ülkemizin fotoğraf sanatına katkıda bulunmaya devam etmektedir. Derneğimiz, fotoğrafa yeni başlayan,

eğitim almak isteyen, fotoğrafa dair gelişmeleri, yenilikleri takip eden, her kesimden, her yaştan insanın buluşma noktasıdır.

● **Derneğinize üye olmak için gerekli şartlar nelerdir?**

Derneğimize üye olmak için, öncelikle başvuru yaparak aday üye olmak gerekiyor. Aday üyelerimiz de üyelerimiz gibi derneğin her türlü çalışmasına katılabiliyor ve olanaklarından faydalanabiliyor. Aday üyelik sürecimiz 6 ay olmakla birlikte 6 ay sonunda en az 20 en fazla 30 fotoğraftan oluşan bir portfolyo ile dernek sekreterliğine başvuru yapıyor. Yönetim Kurulumuz portfolyo dosyasını inceledikten sonra üyelik sicil kaydı oluşturuyor. İFOD Üyesi olmaya hak kazanan fotoğrafçılara TFSF Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu tarafından hazırlanan “Üye Kimlik Kartı” takdim ediliyor. Her Perşembe gerçekleştirdiğimiz dernek etkinliklerimizden birinde de tüm üyelerimiz ve fotoğrafseverlere sunum ve söyleşi yaparak derneğimizdeki sürecini başlatmış oluyor.

● **İFOD’un ulusal ve uluslararası platformda yürüttüğü ve / veya dahil olduğu projeler hakkında bilgi verir misiniz?**

İFOD ve Dokuz Eylül Üniversitesi

Güzel Sanatlar Fakültesi işbirliğiyle il-
kini 2011 yılında
gerçekleştirdiğimiz
"Uluslararası İzmir
Fotoğraf Günleri"
derneğimizin en önemli
uluslararası projelerin-
dendir. 2 yılda bir kez
gerçekleşen yurt dışından
ve yurt içinden yaklaşık 60
akademisyen ve fotoğraf
sanatçısının çalışmalarıyla katıldığı organi-
zasyonumuzda 1 ay boyunca fotoğraf sergi-
leri açıyoruz, söyleşi, panel ve konferanslar
düzenliyoruz. Süreç, ülkemiz ve sivil toplum
kuruluşları adına olumlu ilerlerse şayet, 2021
yılında Uluslararası İzmir Fotoğraf Günleri'nin
beşincisini gerçekleştirmeyi hedefliyoruz. Bu-
nunla birlikte, Yunanistan'da Midilli Fotoğraf
Derneği ve İtalya'da Cupolone Fotoğraf
Kulübü ile resmi olarak kardeş fotoğraf
dernekleriyiz. Ortak projeler gerçekleştirip,
dernekler arasındaki bağı kuvvetlendirmek
adına ziyaretlerde bulunuyoruz. Son olarak
da Göztepe Rotary Kulübü ile işbirliği yaparak
2020 yılında altıncı kez gerçekleştirdiğimiz
Uluslararası Fotoğraf Yarışması'nı 2021
yılında da devam ettirmeyi planlıyoruz.
Başta İzmir Büyükşehir Belediyesi olmak
üzere birçok belediyeyle ortak çalışmalar
gerçekleştiriyoruz.

Birçok sivil toplum kuruluşuyla sağlam kur-
makla birlikte sosyal sorumluluk görevimizin
de farkında olarak Zihinsel Yetersiz Çocukları
Yetiştirme ve Koruma Vakfı (ZİÇEV), Çağdaş
Yaşamı Destekleme Derneği, Ege Orman
Vakfı, Ege ODTÜ Mezunlar Derneği gibi sivil
toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak yardım
amaçlı organizasyonlar düzenliyoruz.

● **Birçok insanın ilk hobileri arasında yer
alan fotoğrafçılığa ülkemizdeki bakış açısını
nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Türkiye'de fotoğrafın geçmişi çok uzun
yıllara dayanıyor ve bu alanda başarılı pek
çok projeye imza atılmış durumda. Özellikle

**Fotoğraf icat edildiğinden
bu yana, bilim ve
sanat çevrelerinde
ilgi uyandıran bir kitle
iletişim aracı haline
gelmiştir. Toplumların
bilgilenmesini, geliş-
mesini sağlamıştır.**

belirtmek isterim, ülkemiz
bünyesinde dünyanın
saygı duyduğu fotoğraf
üstatlarını barındırıyor.
Fotoğrafın popüler
olmaya başladığı ilk
yıllarda bu alanda
kurumsallaşma, eğitim,
sanatsal yayınlar, eleştiri
mekanizması ve izleyici
yaratma gibi hususlar-
daki eksiklikler fotoğraf

adına dezavantaj oluşturunuyordu. 1980'li
yıllarda ise sanat galerilerinin fotoğrafik eser-
lere yer vermeye başlaması, bununla bera-
ber çağdaş fotoğraf sanatçılarının yenilikçi
yaklaşımlarıyla fotoğraf sanatının hak ettiği
konuma ulaştığını, 2000'li yıllara girdiğimizde
ise sanat dünyasında fotoğrafın kuvvetlen-
meye başladığını söyleyebiliriz. Özellikle
dijital teknolojilerin çoğaltma olanakları,
yüksek kalitede ve çok sayıda çoğaltılabilir
hale gelmesinin, fotoğrafın sıradan bir meta
olmaktan çıkarması amacıyla edisyon sistemi-
nin uygulanması, fotoğrafların eskiye oranla
çok daha büyük boyutlarda basılabilmesi ve
sunum olanaklarındaki yaratıcı yenilikler, tüm
bunlar birleştğinde fotoğrafın sıradanlaşma

olasılığının tamamen ortadan kalktığını ve ülkemizde fotoğrafa bakış açısının değişmesini sağladığını söyleyebiliriz. Dünyadaki gelişmeler Türkiye’de biraz daha geriden takip ediliyor olsa da genel trende benzer bir yükselişin söz konusu olduğunu söyleyebiliriz.

● **Çağdaş sanatın son dönemdeki en yaygın dışa vurumu olan fotoğrafçılığın ‘sanat dalları içindeki’ konumunu yeterli buluyor musunuz?**

Bir sanat dalı olarak fotoğrafçılık dünyanın çeşitli yerlerinde gelişimini farklı yollarla gerçekleştirmiştir ama genel olarak endüstrileşmeden sonra sanat dalı olarak layık olduğu yeri bulmuştur. Fotoğraf icat edildiğinden bu yana, bilim ve sanat çevrelerinde ilgi uyandıran bir kitle iletişim aracı haline gelmiştir. Bu yüzden fotoğrafçılığı sanat ve iletişim aracı olması nedeniyle ayrı değerlendirmekte fayda var. Teknik ve estetik arayışlar, fotoğrafın toplumsal yönünü ve işlevini de gündeme getirmiştir. Fotoğraf aynı zamanda toplumların bilgilendirilmesini, gelişmesini, değişmesini ve iletişim

kurulmasını sağlayan bir araç

olmuştur. Hem faaliyet hem de kitle iletişim aracı olması nedeniyle fotoğraf, toplum içinde ve sanat alanında geçerliliğini korumuş ve bir sanat olarak çağdaş sanatların içinde yerini almıştır. Tüm sanatların kendi başına bağımsız olmadığı, tek başına ele alınmadığı günümüzde fotoğraf sanatı da diğer sanatlarla birlikte kullanılmaktadır ve bütünleşmeye en yatkın dallardan biridir. Sanat dalları arasında var olduğu düşünülen sınırlar git-tikçe azalmaya başlamış ve sanat dallarının bir aradalığından teknolojinin odak noktası olduğu çalışmalar, animasyonlar, videolar gibi birçok yeni sanat alanları ortaya çıkmaya başlamıştır.

● **Ama diplomalı ama alaylı, dünyanın saygı duyduğu üstatları yetiştiren bir ülke olarak bu alanda ilerleyenlere verilen destek ve olanakları yeterli buluyor musunuz? Neler yapılıyor, neler yapılmalı?**

Fotoğrafçılık alanında akademik ve sanatsal olarak ilerlemek isteyenler için Güzel Sanatlar Fakültelerinin Fotoğraf Bölümleri, amatör olarak fotoğrafçılık alanında ilerlemek isteyenler içinse fotoğraf alanında faaliyetlerini sürdüren sivil toplum kuruluşları, özel eğitim birimleri ve bu kuruluşlarda düzenlenen etkinlikler, projeler, eğitim ve seminerlerle yeterince olanak sunulduğunu düşünüyorum. Bireysel olarak gelişim ve ilerleme için ve teorik altyapının kuvvetlenmesi adına fotoğrafla ilgili her türlü kaynağın da okunmasında fayda görüyorum.

Daha önce de bahsettiğim gibi dünyadaki sanatsal gelişmeler Türkiye’de biraz geriden takip ediliyor olsa da birçok şehrimizde faaliyet gösteren sanat galerilerinde önemli projelerin ve çağdaş sanat işlerinin izlenmesi de mümkün kılınmıştır. İnternet de doğru kullanıldığı sürece öğrenmek amacıyla olduğumuz her alanda sınırsız kaynağı önümüze sermektedir.

● **Dijitalleşme ile birlikte günden güne yok olan ‘tab edilmiş fotoğraflar’ eskiyi anımsatan objelerden birisi haline geldi. Teknoloji bir yandan fotoğrafçılığı beslerken diğer yandan kolay tüketilmesine (silinmesi, yüklenen fotoğraflara tekrar bakılmaması gibi) neden oluyor diyebilir miyiz? Teknolojinin fotoğraf sanatı üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerini aktarır mısınız?**

Analog dönem fotoğraf sanatının en

kıymetli dönemlerindendir. O dönemde üretilen eserler günümüzde sadece eskiyi anımsatan objeler olmaktan öte fotoğrafçının aklını, duygularını, teknik donanımını ortaya koyarak, çekeceği fotoğrafı önce gözüyle sonra fotoğraf makinesiyle çektiği önemli eserler getirmiştir günümüze. Dijital çağda ise tam tersi fotoğrafın üretiminin sınırsız olması soruda da bahsedildiği gibi maalesef ki görüntü kirliliğine neden olmaktadır. Bu durum söyleyebileceğimiz tek olumsuzluk olabilir aslında. Bununla beraber teknolojinin fotoğraf sanatına özgün ve sınırsız ifade biçimleri sunduğu yadsınamaz bir gerçektir ve teknoloji çağdaş fotoğrafın doğmasının en büyük nedenlerindendir. Teknolojik gelişmeler, sanatçıların beceri ve farklı araçları birleştirebilecekleri ve sunabilecekleri yeni bir alan sunmuştur ve bu alan gelişmeye ve büyümeye çok açıktır.

Başkanlığını üstlendim. Ulusal ve Uluslararası organizasyonlarda komitelerde çalıştım. Fotoğraf yarışmalarında jüri üyeliği yaptım. Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonunda da İFOD'u temsilen delegelik görevim devam ediyor. Yurt içi ve yurt dışından birçok fotoğrafçı ve akademisyenden fotoğraf eğitimleri aldım. Çalışmalarımı kurgu fotoğrafı, soyut fotoğraf, dijital manipülasyon ve ışıkla boyama üzerine sürdürüyorum.

● **Fotoğraflarına hayranlık duyduğunuz, çekimlerinizde feyz aldığınız isimler var mı?**

Türk fotoğrafının ilk kadın sanatçılarından az ama öz ürettiği eserleriyle Yıldız Moran, ülkemizin değerli fotoğraf sanatçılarından ve derneğimizin onur üyesi olan Yusuf Tuvi, yine ülkemizin fotoğraf ustalarından İzzet Keribar, fotoğrafı bir ifade biçimi ve araştırma aracı olarak kullanan çağdaş sanatçılarımızdan Murat Germen, teknolojiyi sanatsal üretimlerinin merkezinde tutan sanatçılarımızdan Refik Anadol sanata bakış açıları ve duruşlarıyla özellikle takip ettiğim isimlerdendir. Son olarak da kurgu fotoğraf ve dijital manipülasyona yatkınlığım nedeniyle Chema Madoz hayranlık duyduğum sanatçılardandır.

● **Fotoğrafa ilginiz ne zaman başladı? Katıldığınız çalışmalar, sergiler hakkında bilgi verir misiniz?**

Görsel Sanatlara ilgim, 2003 yılında resimle başladı. İlk olarak İzmir'de özel bir atölyede resim çalışmalarına başladım. 7 yıl aynı atölyede çalıştım. 2 kişisel resim sergisi açtım ve birçok karma resim sergisinde yer aldım. Bir dönem İngilizce okul kitapları için resimler çizdim. Resimle olan bağım eşzamanlı olarak beni fotoğrafa da yönlendirdi. 2007 yılında İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği'nde eğitim ve seminerlere katıldım. Dernek bünyesinde aktif olmam nedeniyle üyelik sürecim ve 2010 yılında da Yönetim Kurullarında görev sürecim başladı.

Derneğin birçok organında çalışarak dernek içi deneyimlerimi arttırdım. Yazmanlık ve Başkan Yardımcılığı görevlerinin ardından Ocak 2019'dan itibaren Yönetim Kurulu

● **Salgın sürecinin ardından yürütmeyi planladığınız ne gibi çalışmalarınız olacak?**

Salgın süreci, tüm sivil toplum kuruluşlarında olduğu gibi derneğimizin sergi ve organizasyonlarını sosyalleşme anlamında olumsuz etkiledi fakat pandemi sürecinde dernek etkinliklerimizi internetten canlı gerçekleştirerek olumluya çevirmiş, bu yolla sadece İzmir değil Türkiye'deki tüm fotoğrafseverlere de ulaşmış olduk. Coşkun Aral'dan Murat Germen'e, İzzet Keribar'dan Timurtaş Onan'a, Valter Bernardeschi'den Yuliya Vassilyeva'ya Türkiye'den ve dünyadan bir çok değerli sanatçıyı online etkinliklerimizde konuk olarak ağırladık. Yaz sezonunda da ağırlamaya devam edeceğiz. Önümüzdeki aylarda salgın riski devam ediyor olursa, aktivitelerimizi açık havada gerçekleştirme fikrimiz var.

Dr. Gökalg
MÜSTECAPLIOĞLU

Tıbbi aromatik yağlar hayatımızın her yerinde

**“Bütün meralar,
çayırılar, tar-
lalar, dağlar,
tepeler ecza-
nelerimizdir.”
Paracelsus
(1493-1541)**

Ülke olarak önemli zenginliklerimizin biri de, çok farkında olmasak da, tıbbi aromatik bitkilerdir. Dünya genelinde 250 bin -500 bin çeşit bitki olduğu düşünülmektedir. Anadolu florası, bitkiler ve özellikle tıbbi aromatik bitkiler konusunda oldukça zengindir. Avrupa kıtasında 11 bin bitki taksonu varken, sadece Anadolu’da 12 bin bitki taksonu bulunmaktadır. Avrupa’da endemik bitki sayısı 2 bin 500 iken, bizde bu sayı 3 bin 600 dür. Doğal zenginlik açısından şanslı bir ülke olsak bile, bu ürünleri yetiştirmek, hasat etmek, değerlendirmek, iç pazar ve dış pazarda pazarlamak konusunda oldukça geri durumdayız ve tıbbi aromatik ürün ithal eder konumdayız. Sahip olduğumuz bu zenginlik ve fırsatlar ülkemiz adına katma değer üreten hale getirilmelidir. Gıdadan, kozmetiğe, ilaçtan, deterjana kadar pek çok sektörde değerlendirilmelidir.

Dünyada tıbbi aromatik bitkilerin pazarı yaklaşık 83 milyar dolardır. Bunun yüzde 50’si Avrupa’dan pazarlanmaktadır. Bu pazarın 2023’e kadar, 111 milyar dolara çıkacağı düşünülmektedir.

Ülkemizde ise, ihracat 280 milyon dolar, ithalat 254 milyon dolar civarındadır. İhracatta başta kekik gelmektedir. Daha sonra gül gelir.

İthalatta ise, birinci sırayı kahve almaktadır, daha sonra nane, portakal ve lavanta uçucu yağları gelmektedir.

Bitkisel yağlar, hayatımızın her alanında olup, vazgeçilemez bir şekilde tüketilmektedir. Bitkisel yağlar sağlık açısından oldukça faydalıdır. Yağlar özelliklerine göre farklı alanlarda ve çok amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ancak bu yağların önemli bölümü tıbbi ve aromatik yağlar denilerek anılırlar. Tıbbi ve aromatik yağlar, sabit ve uçucu yağlar olarak ikiye ayrılırlar. Sabit ve uçucu yağların özelliklerini ve bu yağları kullanırken nelere dikkat etmemiz gerektiğini bilmemiz gerekmektedir.

Sabit yağlar, genellikle sıkma ya da organik çözücülerle elde edilmektedirler. Meyve veya tohumlarda sıvı ya da katı halde bulunurlar. Suda çözünmezler. Soğuk ya da sıcak presleme yoluyla üretilirler. Sıcak presleme yönteminde, yağ çıkarılacak bitki parçası önce ısıtılıp işleme tabi tutularak kavrulur, sonra preslenir. Bu yolla bitkiden daha çok yağ elde edilir. Ancak yağdaki vitamin,

mineral ve diğer sağlıkı yararlı maddelerin çoğu yok olmaktadır. Soğuk presleme yöntemiyle ise (en fazla 40 derece) daha yüksek nitelikte ve tedavide kullanılabilen etken maddeleri içeren tıbbi sabit yağ elde edilir. Daha çok taşıyıcı yağlar olarak değeriendirilirler.

Uçucu yağlar genellikle sıvı halde olurlar. Kuvvetli koku ve uçucu madde içerirler. Suda çözünmezler. Su buharı distilasyonu ile elde edilirler. Çiçek, yaprak, meyve kabukları, kısmen de bitki, ağaç kabuğu ve köklerinden elde edilirler. Kozmetik, gıda, kimya ve ilaç gibi pek çok sanayi dalında kullanılırlar. Koku ve tatların kıymetli ve en vazgeçilmez hammaddeleridir. Uçucu yağlar, açıkta bırakıldığında oda sıcaklığıyla birlikte buharlaşma gösterirler. Ciltte kolayca emilim sağlayan ve sabit yağlarla birlikte belli oranlarda karıştırılarak haricen kullanılabilirler. Ağız yoluyla mutlaka doktor kontrolünde alınması gereklidir.

Uçucu yağlar, sıklıkla aromaterapide kullanılır. Aromaterapi; estetik, holistik ve klinik olmak üzere 3 ana başlıkta değeriendirilir.

Estetik aromaterapi, iyi hissetmek amacına yöneliktir. Tedavi amacı güdölmez. Doğal yağlardan parfüm üretmek, estetik destekler amacı ile, ortamı güzelleştirmek amacı ile vücut bakım kokuları gibi çalışmaları hedefler.

Holistik aromaterapi, bütüncül tıp çalışmalarına destek amacını taşır. Rahatlamak, gevşeme, yoga, nefes terapi destekleri, meditasyon, beslenme gibi konularda işlev görür.

Klinik aromaterapi ise, tedavi amacını güder ve klinik ortamlarında, sağlıkçılar eliyle yapılan, destekleyici veya bizzat tedavi edici çalışmaları içerir. Hasta bakımında kullanılanlar ve medikal

tedavide kullanılanlar olmak üzere iki ayrı konumda değeriendirilir.

Aromaterapi unsurlarının başında uçucu (esansiyel) yağlar gelir. Bir yağın uçucu olup olmadığını, bir filtre kağıdına damlatılan yağın ısı etkisi le tamamen kaybolması ile anlarız. Kayboluyorsa uçucudur. İkincisi, hidrosollerdir. Sadece uçucu yağların hidrosolleri olabilir. Hem yağların kendisi, hem de hidrosol denilen ve yağın damıtılması esnasında elde edilen bitki sularının kullanım alanları oldukça geniştir.

Aromaterapi, inhalasyon yöntemi ile, haricen ve dahilen kullanılma yöntemleri ile yapılır. Ancak dahili kullanımlar için mutlaka doktor tavsiyesi ve denetimi şarttır.

Nasıl olursa olsun, tıbbi aromatik bitkilerden efektif sonuçlar alabilmek için, birden fazla aşamanın da doğru olması gerekir. Öncelikle bitki doğru olmalıdır. Doğru zamanda ekilmeli, doğru zamanda hasat edilmeli, doğru biçimde kurutulmalı ve doğru biçimde depolanmalıdır. Bunların hepsi aynı zamanda doğruluk taşımaz ise, o üründen fayda görmek zordur.

Tıbbi aromatik bitkilerin ürün haline dönüştürölme biçimleri ise, toz haline getirilip kapsül yapılması, çay olarak kullanılması, tentür elde edilmesi, uçucu yağ elde edilmesi, bu yağın hidrosölü, sabit yağ elde edilmesi, reçine ve zambak gibi ürünler elde edilmesi gibi çok çeşitlidir.

Dünyada doğal olmaları, yan etkilerinin kontrol edilebilir olmaları gibi sebepler ile tıbbi aromatik bitkilerden yapılan ürünlerin kullanımı artmaktadır. Ülke olarak, 1-2 istisna hariç, hala daha ithal ürün alıyor olmamız şaşırtıcıdır.

Beklentimiz, tıbbi aromatik bitkilere hak ettikleri değeri vermek ve ekilmesi dahil, mamul ürün haline gelene kadar süreçlerin hepsine teşvikler ve desteklerin oluşturulmasıdır.

Oya DEMİR

Uluslararası hukuk vasıtasıyla korumanın ve okyanus temelli kaynakların sürdürülebilir kullanımının artırılması, okyanuslarımızın karşı karşıya kaldığı sorunların hafifletilmesine katkıda bulunacaktır.

Denizler ve gelecek

Hava, su, toprak ve ateş, yeryüzünü oluşturan dört element... Hayatın kaynağı, üzerinde yaşadığımız toprak, onu besleyen su, bütün canlıların yaşaması için hava ve pek çok alanda kullanılan ateş...

Dört elementin en önemlilerinden biri su, dünyamızın yüzde 70'ini oluşturan denizlerde bulunuyor... Milyonlarca insanın hem besin hem de iş kaynağı, ulaşım ve ticaret yolu, sürdürülebilir kalkınmanın, gıda güvenliğinin, biyoçeşitliliğin, ekosistemin ve iklim sisteminin en önemli parçası...

Tuzlu deniz suyu, arıtma sistemlerinin çok maliyetli olması nedeni ile içme suyu olarak kullanılamasa bile günümüzde hala içecek suya, yiyeceğe ulaşma imkanı olmayan canlılar ve dünya geleceği için oldukça önemli bir kaynak. (Bugün 900 bine yakın insan güvenli suya

ulaşamıyor, bu yıl 400 bine yakın insan, su kaynaklı hastalıklardan hayatını kaybetti, her gün 20 bine yakın insan açlıktan ölüyor.)

Ne yazık ki, çok önemli bir kaynak olan denizlerimiz ve kıyı alanlarımız iklim krizi, aşırı avlanma, kirlilik, yapılaşma, plastik, sanayi ve kimyasal atıklar, sürdürülebilir olmayan balıkçılık vb. insan eli ile oluşan kötü kullanımlar nedeni ile tehdit altında ve sadece yüzde 4'ü korunabiliyor.

Dünyamızın ısınması, denizlerde de ısı artışına neden oluyor. Deniz suyu sıcaklığındaki bu ısınma, hem canlıların yaşam alanlarını değiştiriyor hem de denizdeki akıntıları etkileyebiliyor. Doğada, kelebek etkisi misali, insan eli ile yapılanlar yine dönüp insanı ve dünyayı olumsuz etkiliyor.

Araştırmalar, deniz altında karbonun yüzde 10'unu emen,

dünyamızın ısınmasını engelleyen ve deniz canlılarına ev sahipliği yapan deniz çayırılarının son 40 yılda yüzde 35'ten fazla bir oranda zarar gördüğünü belirtiyor. (Birleşik Krallık merkezli Deniz Koruma Derneği - MCS)

Yine deniz aktivistleri Covid-19 sürecinde koruma amaçlı kullanılan maske ve eldivenlerin denizlerde çok büyük hasara yol açacağını söylüyor. (Fransız Temiz Deniz Operasyonu - OMP)

Okyanuslarda doğurganlığı, büyümeyi ve yaşama devam etmeyi büyük oranda etkileyen mikropplastik kirliliği günden güne

artıyor ve okyanus esintisi ile bu parçaların karaya uçabileceği belirtiliyor. (Birleşik Krallık Plymouth Deniz Laboratuvarı, Prof. Pennie Lindeque)

İklimdeki değişiklik nedeni ile Akdeniz kökenli pek çok tür Karadeniz'de görünmeye başladı. Bu değişimin gelecekte ekosistemi olumsuz yönde etkileyeceği belirtiliyor. (Türk Deniz Araştırmaları Vakfı - TÜDAV - Türkiye Denizler 2017 Raporu)

Son 50 yılda Akdeniz'deki balık popülasyonunun yüzde 34'ü kaybedildi ve erişilebilen balık rezervlerinin yüzde 80'i aşırı avlanma tehdidi altında. (WWF)

İnsanlık, deniz ve okyanuslarda da ne yazık ki sınıfta kaldı. Sorunlar günden güne artarken; hükümetler, aktivistler, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler ve iş dünyası çözüm arayışı içerisinde.

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 14 - Sudaki Yaşam; deniz ve kıyı eko-sistemlerini sürdürüle-

bilir biçimde yönetmeyi, kirlenmeden korumayı ve ayrıca okyanus asitlenmesinin etkilerini ele almayı hedefliyor. Uluslararası hukuk vasıtasıyla korumanın ve okyanus temelli kaynakların sürdürülebilir kullanımının artırılması, okyanuslarımızın karşı karşıya olduğu sorunların bazılarının hafifletilmesine katkıda bulunacaktır.

Yasa dışı balıkçılığın önlenmesi ve tedbirlerin artırılması oldukça önemli bir çözüm. WWF-Türkiye, Küçük ölçekli balıkçılığın sürdürülebilirliği, balıkçıların gelir kaynaklarının iyileştirilmesi ve balıkçılıkla ilgili yönetim süreçlerine katılımlarının sağlanması ile sürdürülebilir balıkçılık uygulamalarının artırılmasını hedefleyen "Küçük Ölçekli Balıkçılık Ortak Yönetimi Projesi"ni yürütüyor. (https://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/doga_koruma/kucuk_olcekli_balikciligin_ortak_yonetimi/)

Denizler ve okyanuslarda özel koruma alanlarının artırılması ise bir diğer önemli adım. Japonya'da gerçekleştirilen G20 Çevre ve Enerji Bakanları toplantısında G20 ülkeleri, denizleri kirlüten plastik atıklarla mücadele için harekete geçme kararı aldı (2019).

Bütün çalışmalar, araştırmalar, inovatif fikirler ne yazık ki yetersiz. Dünyamızı etkileyen, geleceğimizi ipotek altına alan denizlerimizin sorunlarını ancak çocukluktan başlayıp hayat boyu devam eden eğitimler ve bilgilendirme çalışmaları ile bir noktaya kadar çözebiliriz. Asıl çözüm ise bireylerin ve bütün kurumların bireysel sorumluluğu alması ve sürdürülebilir politikalar geliştirmesi ile başlar...

Anlık veriler için:

<https://www.worldometers.info/>

Nedim ATİLLA

Kazablanka gibi,
ismi kendisin-
den daha çok
şey vaat eden
kaç kent var-
dır ki...

Beyaz şehirden, rengarenk bir şehre

Herkesin aklında Casablanca filminden "Bir daha çal, Sam" sözleri kalmıştır ama bu sözleri de unutmamak gerekir:

Yvonne: Dün gece neredeydin?

Rick: Çok uzun zaman geçti, hatırlamıyorum.

Yvonne: Bu akşam seni görebilecek miyim?

Rick: O kadar uzun süreli planlar yapmıyorum.

★ ★ ★

İlsa: Sana iki kelimelik, sonunu bilmediğim bir hikaye anlatayım mı?

Rick: Evet.

İlsa: Seni seviyorum.

Michael Curtiz çok önemli bir yönetmen olarak bilinmez Hollywood'da ama onun yönetmenliğini üstlendiği Kazablanka (Casablanca), Hollywood klasikleri arasında özel bir yere sahiptir. Ne güzel laflar vardır filmde:

- Bir daha çal, Sam. Eski günlerin hatırı için. Onu çal Sam. Hadi 'As time goes by' çal.

- Son karşılaştığımız zamanı çok net hatırlıyorum, sen mavi giyiyordun, Almanlar gri.

- Biz hep Paris'te yaşayacağız.

- Öp beni, bu bütün soruların cevabı olur.

- İlsa, soylu biri olduğum söylenemez ama şu çılgın dünyada üç küçük insanın sorunlarının incir çekirdeğini doldurmadığını görmek çok zor değil.

- Bütün dünyada, tüm kentlerdeki tüm barlar arasında, o benimkine geldi.

- Bir daha çal Sam, eğer o dayanabiliyorsa ben de dayanabilirim.

Sizlere bu ay Kazablanka'yı anlatmaya karar verince, benim de aklıma bu film klişesini yazmak geldi ama filmde başka çok önemli sözler vardı onlardan bahsetmeden olmazdı. Her ne kadar Rick's Bar'ın ya da Café Americain'in kopyalarına kente gelen aşıklar "mabed" muamelesi yapıyorlarsa da garsonların bu durumdan çok sıkıldıkları belli. İş fazlasıyla ticarileşmiş durumda anlayacağınız...

Kazablanka'ya yapılan en büyük hakaret, "Afrika'nın Marsilyası" sözü olmalı. Marsilya güzeldir, hoştur ama Kazablanka gibi, ismi kendisinden daha çok şey vaat eden kaç kent vardır ki... Bu ismin hayal dünyamızı bu denli harekete geçirmesinin ardında ise ünlü Hollywood yapımı, bizim de girişte sözünü ettiğimiz Kazablanka'nın umutsuz aşk hikayesi yatar.

KAZABLANKA

Eskiden okyanusun yaladığı sur duvarlarının önünde bugün doldurularak yapılmış bir sahil yolu uzanıyor. Kırmızı tuğladan surlar üzerinde küp gibi yan yana dizili bembeyaz evler görülmeye değer.

Şehirde, filmin en ünlü mekanı Rick's Bar'ın taklitlerinden geçilmiyor. Bunlar içinde aslına en uygun olanı ise Amerikalı emekli bir diplomat tarafından, eski kentin denizi seyreden surları üzerindeki iki katlı bir evde, Rick's Cafe adıyla açılmış durumda. Pazar akşamları dev ekranda filmin gösterildiği me- kan, dönem mobilyaları ve piyanisti ile filmin atmosferini yaratmayı başarıyor. Fas'ın tüm kentlerinde olduğu gibi, Kazablanka'nın çekirdeğini de 'medina' adı verilen, surlarla çevrili eski kent bölümü oluşturuyor. Medina aynı zamanda, Kazablanka'nın doğup geliştiği yer. Fas'ın Atlantik kıyılarındaki diğer sahil yerleşimleri gibi, burası da Portekiz etkisinde büyümüş. 'Casa Blanca' (Beyaz Ev) ismi de o günlerden miras. Endülü's Arapçası'nda da anlamı aynı:

Dâr-ül-Beydâ. Fransızlar da aynı şeyi söylüyor: Maison Blanche.

Bugünkü kentin yerinde 12. yüzyılda Anfa adlı bir Berberi köyü vardı. 15. yüzyılda korsanların merkezi durumuna gelen köy, 15. yüzyıl ortalarında Portekizlilerce yıkıldı. Portekizliler

burada Casa Branca adlı adında bir yerleşme kurdu. 1755 yılında büyük hasara yol açan bir depremden sonra boşaltılan kent, 18. yüzyılın sonlarında Sultan Sidi Muhammed bin Abdullah'ın emriyle yeniden kuruldu. Ardından, kente Casablanca adını veren İspanyol tüccarlar ve öteki Avrupalılar buraya yerleşmeye başladılar. Kazablanka'nın bir liman olarak önem kazanması, 1900'lerin başlarına rastlıyor. O dönemde Avrupa'da baş gösteren buğday ve yün kıtlığı, verimli topraklarla bağlantısı olan

bu önemsiz liman kentinin yıldızının bir anda parlamasını sağlamış. Eski kent bölgesi çok geçmeden Fransız, İngiliz ve Alman tüccarların temsilcilikleriyle dolup taşmış. Bu hızlı gelişmenin sonucunda medina duvarlarının dışına taşan şehir, 1912'den sonra ise Fransız Koruma Rejimi altına girmiş. Fransızlar ülkeyi 42 yıl yönetmiş olsalar da sokak isimlerinde, kafe kültüründe, gündelik hayatta, hatta konuşma dilinde izlerine yoğun olarak rastlamak mümkün. Bu dönem nüfusun çoğunluğunu Fransızlar oluşturuyordu; gene aynı anlama gelen Fransızca Maison Blanche adı da Casablanca kadar yaygın bir kullanım kazandı. Kazablanka'da bugün de Fransız usulü salyangoz servis eden restoranlara rastlandığı gibi, kentin eğitimi ve iş gücü sahibi kesimdeki sohbetler de hala Fransızca yapılıyor.

1947'de çekilen efsanevi Hollywood filmi ile şehrin popülaritesi artmış, uluslararası değerlendirmelerde dönemin modern mimari başkenti kabul edilmişti.. Şehrin bu ününü 20. yüzyılda yaşadığı mimari değişikliğe borçlu olduğunu söylemeliyiz. Zira o dönemde, Paris'teki Ecole des Beaux-Arts mezunu mimarların öğrendiği modern mimari teorileri için burası bir deneysel alandı.

Size bugünkü Kazablanka'dan notlar sunalım: Eskiden okyanusun yaladığı sur duvarlarının önünde, bugün doldurularak yapılmış bir sahil yolu uzanıyor. Yine de kırmızı tuğladan surlar üzerinde küp gibi yan yana

dizilmiş bembeyaz evlerin manzarası hala görülmeye değer.

Medina surlarının bittiği yerde başlayan kentin önemli bir meydanı olan Place des Nations Unies'in, bir zamanlar hikaye anlatıcıları ve yılan oynatıcılarıyla dolup taşan otantik bir pazar yeri olduğuna inanmak zor.

Meydanda ve çevresindeki bulvarlarda göze çarpan zarif art deco apartmanlar, Fransızların Kazablanka'yı Marsilya ayarında bir liman kentine dönüştürmeye karar verdiği yıllardaki şehir planlamacılığının bir ürünü. Meydana açılan V. Muhammed Bulvarı, bu binaların en güzellerinden birkaçına ev sahipliği yapıyor. Binaların detaylarını inceleyip, bulvarın iki yanı boyunca uzanan galerideki sokak kafelerinden birinde soluklandıktan sonra, Merkez Pazarı'na ulaşırsınız. Bu zengin pazarda her türlü deniz ürününü, istiridyeden salyangoza kadar yerel lezzetleri bulabilirsiniz. Kentin plaj bölgesi olan Ain Diab veya kent sakinleri arasındaki tabiriyle 'Korniş' Kazablanka'dan ayrılmadan önce görmeniz gereken yer. Kentin gurur kaynağı olan anıtsal II. Hasan Camii'nin bulunduğu burundan başlayıp 3 kilometre kadar devam eden, palmiyelerle süslü bu sahil şeridi; Kuzey Afrika'nın en hoş görüntülerinden birini oluşturur.

Korniş'in en çarpıcı tarafı ise artırılmış deniz suyuyla doldurulmuş dev havuzları bulunan çok sayıda 'beach club'a ev sahipliği yapması. Bazıları denizle birleşiyormuş hissi veren bu havuzlarda okyanus dalgalarına karşı kulaç atmak, kentin seçkin tabakasının en sevdiği hafta sonu aktivitelerinden biri...

Yeni tehlike işsizlik

Organize Sanayi Bölgeleri Derneği ve İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş, önümüzdeki süreçte en önemli sorunun işsizlik olacağını vurgulayarak, "Ben işsizlik oranını yüzde 20'lerin üzerinde olduğuna inanıyorum. 20 yaş üzerindeki işsizlik oranları ise yüzde 30'lar civarında" dedi

RECEP BAHRAR / DETAY HABER

Organize Sanayi Bölgeleri Derneği (OSBDER) ve **Zimri Ataturk Organize Sanayi Bölgesi** (IAOSB) Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtas, onlinedüzenlenen basın toplantısında yaptığı değerlendirmede, koronavirüs nedeniyle Türkiye'nin ekonomik olarak geçici bir süre için "Yavaş Ekonomi" temini endişelerini önüne geçti. Geçti çikarılmasının önlenmesi, sıkı çalışma ödenekleri, kredi olanakları, primlerin eretilmesi gibi doğru kararlar alındı. Fakat işverenler için büyük sorunlar 10ml veya Ekim gibi ödeme vakti geldiğinde "Acaba buldum ki günün nasıl edeceğimiz"ye düşüyor. Yani bu borçların 3 ayda mı, 6 ayda mı veya 9 ayda mı ödeneceğini bilmeziz, kaynak bulunamaz durumları ne olacak gibi sorularla askıda duruyor. Bu konuda hükümetten bir plan

bekliyoruz. Borçlar ötelendi ama silinmedi" şeklinde konuştu.

Üretim yüzde
50 düştü

Türkiye'de üretimin ciddi derecede gerilediğini hatta bazı Organize Sanayi Bölgesi'nde (OSB) bunun yüzde

Elektrik tüketimi düştü, faturalar şişti!

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Üretim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtas, sanayicinin üzerine ilave yükler getirilmemesi gerektiğini vurgu yaparak, şunları söyledi: "Mesela elektrik tüketimi azalırken, elektrik fiyatları ise arttı. Mart faturası ile Mayıs faturası arasında yüzde 46 oranında artış var. Siz hem yeterince üretmiyorsunuz, hem de enerji fiyatlarını yüzde 46 artırıyor. Önemizdeki 3 ay, 6 ay veya bugün enerjileri kaka kullanıldığını bileyim ki maliyetleri buna göre ayarlayalım. Elektrik Piyasası Denetleme Kurumu (EPDK) 50 TL de-

nin maliyetlerini arttıran unsurlar. Türkiye olarak bizim de katma değeri yüksek ürünlere yönelmemiz şart. Değ bağımıyla azaltacak çalışmalar yapılmalı. İhracatımız artıyor ama aynı ölçüde ithalat da artıyor. Artık bu döngüyü kırmamız ve inovasyonu yönelmeliyiz. Sanayi 4.0 çok güzel ama Türkiye'de sanayi 2.0'da dolaşırken 4.0'a atlamak kolay değil. Bunun için ciddi teşviklere ihtiyaç var. Bu süreçte tamirin da önemli ortaya çıktı. Bugün bir eskisi gibi her şeyi ürünün arka üretmiyoruz. Özellikle pandemi gibi süreçlerde kimse kimse

**Abrakadavra'nın bileti
olan kitaplar ihtiyaç sahibi
okullara dağıtılacak**

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Tiyatro Kulübü, sergilediği "Abrekadavra" oyunu ile üretim ve sanatı buluştururken, oyun öncesi topladığı kitaplar ile öğrencilerin yürünü güldürdü.

Hizmetlerini "Yaşayan Bölge" anlayışı çerçevesinde sürdüren İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu'nun, 2010 yılında hayata geçirdiği İAOSB Tiyatro Kulübü, 19 kişilik kadrosu ile yazılarını ve yönetmenliğini İAOSB Tiyatro Kulübü Başkanı Hakan Susuz'un üstlendiği 9. oyunu ile büyük beğeni topladı.

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş, fabrikalarda aynı platformu paylaşan Bölge katılımcıları ve çalışanlarının İAOSB Tiyatro Kulübü ile sahnedeki bir araya gelerek bu kez "sanat" ürettinği vurguladı. İAOSB Yönetim Kurulu olarak imza atıldıkları çalışmalarla farkındalık yaratmayı hedeflediklerine dikkat çeken Uğurtaş, "Bu kapsamda okuma bilincinin artırılmasına yönelik olarak, İAOSB Tiyatro Kulübümüzün sergiledikleri oyunu izlemeye gelecek olan kişilerden gönüllülük esasına dayalı olarak kitap getirmelerine ilişkin taleplerini takdirle destekledik. Toplanan 2007'ye aşkın kitap, Çiğli'deki İhtiyaç Sahibi okullarda çocuklarımızla buluşacak" diye konuştu. İAOSB Tiyatro Kulübü Başkanı Hasan Süzür de sergiledikleri oyunlarını aynı zamanda sosyal bir projeye de hizmet etmesini hedeflediklerini bildiren, "Kendi yazdığımız metni mesai saatlerinde fedakarlıkla oyuna dönüştürme çabımız, seyri hoş bir oyun olarak hayata geçerken, ilk sahibinin hayatına katılmış olan saygınları yüklü olduğu kitaplar da gençlerin yaşamalarına yolculuk yapıyor. Üretmek bir sanayi bölgesinin maddesel temel amacıdır, Bölgemiz bu temel amacı yanında sosyal sorumluluk projeleri hazırlayıp kendi kendisi sanırlarında üretirken, sınırları dışına da tasarıma basarmış" dedi.

**'YÜZDE 1 BÜYÜME
bile büyük başarı'**

[illegible][illegible][illegible]

1990-1991
 1992-1993
 1994-1995
 1996-1997
 1998-1999
 2000-2001
 2002-2003
 2004-2005
 2006-2007
 2008-2009
 2010-2011
 2012-2013
 2014-2015
 2016-2017
 2018-2019
 2020-2021
 2022-2023
 2024-2025
 2026-2027
 2028-2029
 2030-2031
 2032-2033
 2034-2035
 2036-2037
 2038-2039
 2040-2041
 2042-2043
 2044-2045
 2046-2047
 2048-2049
 2050-2051
 2052-2053
 2054-2055
 2056-2057
 2058-2059
 2060-2061
 2062-2063
 2064-2065
 2066-2067
 2068-2069
 2070-2071
 2072-2073
 2074-2075
 2076-2077
 2078-2079
 2080-2081
 2082-2083
 2084-2085
 2086-2087
 2088-2089
 2090-2091
 2092-2093
 2094-2095
 2096-2097
 2098-2099
 2100-2101
 2102-2103
 2104-2105
 2106-2107
 2108-2109
 2110-2111
 2112-2113
 2114-2115
 2116-2117
 2118-2119
 2120-2121
 2122-2123
 2124-2125
 2126-2127
 2128-2129
 2130-2131
 2132-2133
 2134-2135
 2136-2137
 2138-2139
 2140-2141
 2142-2143
 2144-2145
 2146-2147
 2148-2149
 2150-2151
 2152-2153
 2154-2155
 2156-2157
 2158-2159
 2160-2161
 2162-2163
 2164-2165
 2166-2167
 2168-2169
 2170-2171
 2172-2173
 2174-2175
 2176-2177
 2178-2179
 2180-2181
 2182-2183
 2184-2185
 2186-2187
 2188-2189
 2190-2191
 2192-2193
 2194-2195
 2196-2197
 2198-2199
 2200-2201
 2202-2203
 2204-2205
 2206-2207
 2208-2209
 2210-2211
 2212-2213
 2214-2215
 2216-2217
 2218-2219
 2220-2221
 2222-2223
 2224-2225
 2226-2227
 2228-2229
 2230-2231
 2232-2233
 2234-2235
 2236-2237
 2238-2239
 2240-2241
 2242-2243
 2244-2245
 2246-2247
 2248-2249
 2250-2251
 2252-2253
 2254-2255
 2256-2257
 2258-2259
 2260-2261
 2262-2263
 2264-2265
 2266-2267
 2268-2269
 2270-2271
 2272-2273
 2274-2275
 2276-2277
 2278-2279
 2280-2281
 2282-2283
 2284-2285
 2286-2287
 2288-2289
 2290-2291
 2292-2293
 2294-2295
 2296-2297
 2298-2299
 2300-2301
 2302-2303
 2304-2305
 2306-2307
 2308-2309
 2310-2311
 2312-2313
 2314-2315
 2316-2317
 2318-2319
 2320-2321
 2322-2323
 2324-2325
 2326-2327
 2328-2329
 2330-2331
 2332-2333
 2334-2335
 2336-2337
 2338-2339
 2340-2341
 2342-2343
 2344-2345
 2346-2347
 2348-2349
 2350-2351
 2352-2353
 2354-2355
 2356-2357
 2358-2359
 2360-2361
 2362-2363
 2364-2365
 2366-2367
 2368-2369
 2370-2371
 2372-2373
 2374-2375
 2376-2377
 2378-2379
 2380-2381
 2382-2383
 2384-2385
 2386-2387
 2388-2389
 2390-2391
 2392-2393
 2394-2395
 2396-2397
 2398-2399
 2400-2401
 2402-2403
 2404-2405
 2406-2407
 2408-2409
 2410-2411
 2412-2413
 2414-2415
 2416-2417
 2418-2419
 2420-2421
 2422-2423
 2424-2425
 2426-2427
 2428-2429
 2430-2431
 2432-2433
 2434-2435
 2436-2437
 2438-2439
 2440-2441
 2442-2443
 2444-2445
 2446-2447
 2448-2449
 2450-2451
 2452-2453
 2454-2455
 2456-2457
 2458-2459
 2460-2461
 2462-2463
 2464-2465
 2466-2467
 2468-2469
 2470-2471
 2472-2473
 2474-2475
 2476-2477
 2478-2479
 2480-2481
 2482-2483
 2484-2485
 2486-2487
 2488-2489
 2490-2491
 2492-2493
 2494-2495
 2496-2497
 2498-2499
 2500-2501
 2502-2503
 2504-2505
 2506-2507
 2508-2509
 2510-2511
 2512-2513
 2514-2515
 2516-2517
 2518-2519
 2520-2521
 2522-2523
 2524-2525
 2526-2527
 2528-2529
 2530-2531
 2532-2533
 2534-2535
 2536-2537
 2538-2539
 2540-2541
 2542-2543
 2544-2545
 2546-2547
 2548-2549
 2550-2551
 2552-2553
 2554-2555
 2556-2557
 2558-2559
 2560-2561
 2562-2563
 2564-2565
 2566-2567
 2568-2569
 2570-2571
 2572-2573
 257

'Maliyet düşerse işsizlik de biter'

Orman ve Su Yürütme Bakanlığı ile Organize Sanayi Bölgeleri Derneği (OSBDER) ve Türkiye İş Bankası'nın Atatürk Organize Sanayi Bölgesi (IAOSB) Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Kurtas, Kadem Tatminatı ile ilgili hükümetle görüşmelerini sürdürmektedir. Ekonomi Bakanlığı'na

sanlarla ortak no
bulunmalı" ifadesi
kullanıldı. İyiverenli
ertelemenin ödemele
rimin Eylül, Ekim gi
vadesinin gelecekte
Ödeme planları...

İhtiyaçlarını sı
ra danışılması ön
stad
rini
rin
i
ve

aladı. Kıdem
erisi yaptı

'Semt pazarlarından global ticarete, her şey değişecek...'

[illegible][illegible]

OSB'lerde fatura şoku yaşanıyor

■ **ORGANIZE** Sanayi Bölgele-
ri Derneği (OSBDER) Yönetim Kuru-
lu Başkanı Hilmi Uğurtaş, "Pandemi
nedeniyle azzalan üretim ile birlikte
elektrik kullanımının da düşmesi-
ne rağmen fabrikalarımıza gelen
elektrik fatura bedelleri ile yeni bir
şok yaşıyoruz" diye konuştu.
Çevreliğin bir yandan istihda-
rın diğer yandan ayakta

Atatürk Organize Sanayi Bölge değerleri üzerinden örnek ver olursak; 2020 yılının Mart ayı 77,21 TL'lik YEKDEM payı ola elektrik fatura fiyatımız 361 iken, Nisan ayında 139,531 çıkan YEKDEM ile birlikte fiyatımız 420,38 TL'ye ulaştı. Yılın ilk yarısının fiyat v. bakıldığında ise YEKDEM'in 233,31 TL olması ile birlikte fatura fiyatının 533 TL'lere ulaşabileceğini ve hatta saatlik fiyatlar yüksek girerse bu maliyetin de üzerine çıkılabileceğini görmekteyiz. Bu veriler bize, YEKDEM kaynaklı elektrik fiyatla 2 ayda yaşanan artışın olduğunu gösteriyor. Bu artışlar

“KIDEM TAZMİNATI’NDAN vazgeçmek söz konusu değil”

Organize Sanayi Bölgeleri Derneği (OSBDER) ve İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi (İAOSB) Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş, Kıdem Tazminatı tartışmalarında hükümete seslendi

Ekonominin Mühabirleri Derneği (EMD) İzmir Sevdası tarafından düzenlenen ve EMD İzmir Sevdası Başkanı Murat Demircan'ın moderatörlüğünde yapıldı online basında konuşmalar kerahatı ÖSDER ve JAOSB Başkanı Hilmi Uğurtaş, gazetecilerin görüşmelerine ilişkin sorularına yanıt verdi. Önemli Tuzunlu konularında yorum, Buran için de sıvılaş, İyinen ve çalısarak (örnek alınarak) için ortak notlarda bulgularında, Buradan bilimi- me be çininde bulunmak istiyorum; yapılan çalısınlarla malıfıa Sıyırı (Özel, Tuzat Odeu gibi) çalısınlar kerahat eden kurumsalları boykottlarında da sınımlı destek edilmiş" ifadeleri kullandı.

"BORÇLAR ÖTELENDİ AMA SİLİNMEDİ"

Konutların neredenyle ilkinin zür bir süreğin geçiğide bir belirlen Ulaştırma konusuna şim sınırlıdır. "Yaşam kavuşu şim endişelerin öndire geçi. İyç glörlümün öndemesi, kışa gışına öndemleri, kredi oluştulm, pırların ertelenmesi gışi doğru kızırlar alını. Fakat, eylül vırsı kılm gışi öndeme vakti geçiğide "Açıkı burları o gışın nıal öndemciğiz" diye dırlınıyır. Kızı bu burları 3 ayda m, 6 ayda mı vırsı peşin mı öndemciğiz? İlerı akıyışın, kırmak

bulunmaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada, bu konuyu

"İŞSİZLİK ORANI YÜZDE 20'LERİN ÜZERİNDE"
Türkiye'de işsizlik ve istihdam kavgası bir beklenden büyük problem.

hiç çıkarmayı hiç birleştiremiyoruz ama tıfletin yolu ve çıkartılma ödeme yaparken zorundayız. tıfletin kaybı kaçınılmaz. Ben işi ilk oturana yüzde 20'lerin üzerinde ödöğünü istiyordum. 20'yan üzerinde öde işi ilk oturana ise yüzde 30'lar civarında. Nisan ve mayıs rakamlarını açıklamayı beken daha da artacağı düşünüyorum. Türkiye'de tıfletin öde işi bu sonuna nış çıkacağı konusunda tedbirleri kulu veramus gerektiğini düşünüyorum.

“DIŞA BAĞIMLILIK”

AZALTMALİYİZ

46 otuzunda arsay tut. Siz hem yedinci taksitini överseniz hem de enerji fiyatlarını yüzde 40 artırırsınız. Örneğimizi 3 ay, 6 ay veya beş yıl için hesapla karşılaştırmak bileğin ki maliyetleri buna göre azalıyor. Elektrik Yayıncılık Denetim Kurumu (EDSK) 50 TL'den fazla son 200 TL'ye fiyat çıkarsa olmaz. Bize 3 ay sonuna kadar fiyat vermekle bu nedenle azalıyor. Doğalgaz fiyatlarında ise bir tane diyoruz ki. Benzer sayıncı maliyetleri arttırmış artmış. Türkiye elektrik olarak bir de kısmı değeri yüksek ürettiğini söyleyebiliriz. Şimdi. Bu değeri yüksek azaltacak piyasaları yapabiliriz. Benzerleri artırırsanız aynı aynı olduğu izahları da artırırsanız. Artık bu değeri karmazıya ve en azından yedinci taksitine.

"ARACILIK ETTİK"

Pandemi sürecinde ekonomi kurumları, ekonomi basarısını online ortamda bulgularından fikir elde eden EMD Lemir Sohe Nijam Mami Demircan, "Aracımız kurumların gündemlerindeki konuları ekonomi basarısını analizleyip kamuoyuna aktarmalarına öncülük etmiştir. Bu süreçte verilmiş raporlar yapıktı. Ekonomi basarısında çabışın meslektaşlarımızın haber yapma kabiliyetini artırarak, ekonomi durumunu, ekonomi kurumlarının bu konularda görüşlerini bu aktarmalarına öncülük etmiştir."

■ **Doğanlar İleri İRAN**

SANAYİCİLERDEN HÜKÜMETE ÇAĞRI...
"Kıdem F

“Kıdem Tazminatı’ndaki çalışmaya biz de katılalım”

Organize Sanayi Bölgesi Derneği (OSBD) ve İktisatî Atılım Örgütü Sanayi Bölgesi (IAOB) Yürütme Kurulu Başkanı Hilmi Uğur, Kalkınma Bakanlığı ile görüşmelerin bitkinleştiğini açıkladı. Uğur, "Sanayiciler olarak biz de bu konuda en büyük emeliyiz. Buradan çağrılar gelebilir: sanayi odası, ticaret odası bunları da bu toplantıda dahil edelim görüşmeler bitimsin" dedi. İktisatî Atılım Örgütü Başkanı Hilmi Uğur, Kalkınma Bakanlığı ile görüşmelerin bitkinleştiğini açıkladı. Uğur, "Sanayiciler olarak biz de bu konuda en büyük emeliyiz. Buradan çağrılar gelebilir: sanayi odası, ticaret odası bunları da bu toplantıda dahil edelim görüşmeler bitimsin" dedi.

George Kuttel

[illegible]

bu döngüyü karmak: n

[illegible][illegible][illegible]

"Buna C
yflrde."

Bundesrat
Landtag

...kaynakları şöyle: "Tarihi
sırası içerisinde, bazı çağrılar
kuvvetli olmuşlar, primatleri enjekte
edilmiş defne karurur olmuş. Eşitlik veya
adil bir vaktin geldiğinde "Aşağı
giden nasıl ödevceği" diye diji-
nen bu her iki 3 ayda bir, 6 ayda bir
adil olacak" diye açıklama, ka-
rınca-şarlatanlar ne olacak gibi ko-
nuşlar çıkıyor. Bu konuda hükü-
mler bekliyoruz. Bu her iki 3 ayda bir, 6 ayda bir

SR'lerde first

"Sanayile
getirilme

İstanbul'da kayış
ambraz" **Y**

Syntherisma

...ile ilave yük
...neki"

[illegible]

**'KIDEM TAZMİNATI İÇİN
BİZ DE MASADA OLALIM'**
Ekonomi Muhabirleri
Derneği (EMD) İzmir
Şubesi'nin...

Ekonomi Muhabirleri
Derneği (EMD) İzmir
Şubesi'nin düzenlediği
online toplantının
konuğu, Organize
Sanayi Bölgeleri
Derneği (OSBDER) ve
İzmir Atatürk Organize
Sanayi Bölgesi (İAOSB)
Yönetim Kurulu Başkanı
Hilmi Uğurtaş oldu. Kıdem
tazminatı konusunda
hükümete seslenen
Uğurtaş, "Sanayiciler
olarak biz de bu konuda
masada olmalıyız. Buradan
çağrıda bulunuyorum;
sanayi odası, ticaret odası

başkanları da
bu toplantılara dahi
edilmeli, görüşlerin
iletmeli" diye konuştu.
İşverenlerin ertelene
ödemelerinin Eylül
ekim gibi vadesinin
geleceğini belirten
Uğurtaş, ödeme
niyle ilgili mutlaka
ıklama yapılması
rektiğini aktardı.
ni Uğurtaş; işsizlik
sine de dikkat çekti,
tüzdeki süreçte en
i sorunun işsizlik
ağını savundu.
ZMİR/POSTA

BİR DÜNYA BÖREK

Her çocuğun hatırlayabildiği yaşta karşısına çıkan ilk besin ya süttür, ya da muhallebi. Benim ise börek-ti! En iyi hamuru annem açar, en iyi çiğböreği annem yapardı. Kimin annesi diğerininkinden daha iyi yapmaz ki?

Yıllarca hamur açılan, börekler kızartılan, tatlılar dökülen evdeki kokular

duyularımı esir aldı, hayran

bıraktı, meftûn etti

beni kendisine. Anne

dedem Selanik mübadili. Baba dedem

ise İşkodra Jandarma

komutanı, Birinci Dünya

Savaşı sonrası göç etmişler

İstanbul'a. Balkan kanı var

damarlarımda. Bir de o aile

evlerinin mutfak kokuları. Hem ai-

leme bir teşekkür, hem de gelecek

kuşaklara yadigâr olsun bu kitap diye yola çıktım.

Göçlerle yayılan yufka ve katmanlı

yufka (börek) kitabımızın ana konusu. Yufka

neredeyse böreklerimiz de oralara kadar yayıldı. Börek; illa ki ince olsun, kalınca olsun,

merdane, oklava ya da elle açılmış olsun,

yufka ile yapılır. Börekte yufkanın incelmış hali makbuldür. Anadolu'da nice gelin aday-

ları önce yufka açar kayınvalideye, sonra bu

becerisine göre beğenilir, eş alınır evlatlara.

Kaynanalar için gelinlerin güzel börek yapı-

yor olması onların övünç kaynağıdır. Börek

maharet isteyen bir iştir, annelerin kızlarına

miras bıraktıkları bir kültürdür.

Ayfer Yavi

Tüm malzemelerle yumuşak bir hamur yoğurun. Hamuru iki büyük bezeye ayırın. İlk parçayı büyükçe açıp eritilen yağdan üzerine bolca sürün ve bıçak yardımıyla parçalara ayırıp aralarını yağlayarak üst üste dizin.

II. Hazır yufka ile yapacaksanız:

- 4 yufka

İçi için:

- 1 kg kıyma (orta yağlı tercih edin)
- 4 pırasa
- 1 yumurta
- 1 çorba kaşığı tatlı biber salçası, kırmızı pul biber, karabiber, tuz

Yufkalara sürmek için:

- 125 gr tereyağı
- 2 yumurta

Üzeri için:

- Çörekotu veya susam

YAPILIŞI

Pırasayı ince ince doğrayıp, yıkayın, suyunu süzün. Kıymayı teflon tencerede önce yağını bırakması için kısık, sonra orta hararetle ateşte tahta bir kaşıkla devamlı karıştırarak kavurun. Kıymanın rengi pembeleşince doğranmış pırasaları, tuz ve kırmızı pul biber, karabiberi ekleyin. Pırasaların rengi dönünce (biraz kızarsalar daha lezzetli oluyor) tencerenin altını kapatıp kenara alın, içine bir yumurta kırın ve hızlıca çırpın, içi soğumaya bırakın. 125 gr yağı eritin, kay-

PIRASALI ARNAVUT BÖREĞİ

MALZEMELER:

I. Börek elde açılacaksa:

Hamuru için:

- 1 kg un
- Aldığı kadar su
- 1 tatlı kaşığı tuz

Aralara sürmek için:

- 125 gr tereyağı /zeytinyağı
- 1 su bardağı sıvı yağ

Üzerine sürmek için:

- 1 çorba kaşığı zeytinyağı
- 1 çorba kaşığı yoğurt

En altta kalan parçayı elle çekiştirerek büyütüp diğerlerinin üzerine kapatacak şekilde hazırlayın. Kat kat olan hamuru dinlenirken diğer parçayı da aynı şekilde hazırlayın. İlk parçayı fazla bastırmadan tepsi büyüklüğünde açıp yağlanmış tepsiye serin.

Hazırlanan pırasalı içi ilk açılan hamurun üzerine yayın. Diğer hamuru da açıp üzerine serin. En üste yoğurtlu yağ karışımını gezdirip fırında 200 derecede, böreğiniz iyice kızarana kadar yaklaşık olarak 45 dakika kadar pişirin.

namamasına dikkat edin. Sıcakken içine yumurtaları birer birer kırarak hızlı bir şekilde karıştırın. Yağ sıcak olduğu için hızlı karıştırmazsanız yumurtalar pişebilir. Yufkaları üst üste düz bir zemine yayın. Ortadan ikiye kesin. Yarım ay şeklini alan yufkaya 1-2 yemek kaşığı yağlı yumurtalı iç karışımını mutfak fırçası yardımıyla iyice surun. Özellikle yarım daire şeklindeki kenara, açılmasını önlemek için iyice yedirin. Uzun kenarına boydan boya hazırladığınız pırasalı-kıymalı içi yayın. Yufkayı geniş tarafından başlayarak rulo haline getirin. Patlamamalarına dikkat ederek, önceden yağladığınız fırın tepsisine gül şeklini verip dolayarak yerleştirin. Pırasalı içi paylaştırarak yufkaları aynı şekilde rulo halinde gül göbeğe kaldığı yerden dolamaya devam edin. İsterseniz yufkaların her birini dörde bölerek tek kişilik de yapabilirsiniz böreğinizi. Kalan yumurtalı-yağlı karışımı hazırladığınız böreğin üzerine fırça ile sürün. Böreğinizi çörekotu veya susamla süsleyin. Önce 200 derecede 10 dakika daha sonra 170 derecede üzeri kızarana kadar yaklaşık 30-35 dakika pişirin.

Fıtcın Çerkez Böreği

MALZEMELER

- 125 gr tereyağı ● 2 çorba kaşığı yoğurt
- 1 yumurta ● 1 çay kaşığı karbonat
- Aldığı kadar un ● Tuz ● 1 yumurta sarısı

İçi için:

- 250 gr az yağlı kıyma
- 2 soğan
- 1 çay kaşığı sıvı yağ
- 3 diş sarımsak
- 1 bardak su
- Tuz
- Karabiber
- Kırmızı biber

YAPILIŞI

Derin bir kabın içine tereyağı, yoğurt, yumurta, tuz, karbonatı koyup, üzerine aldığı kadar un ekleyerek yumuşak bir hamur yoğurun. Hamuru ikiye bölün, üzerini örterek 20 dakika buzdolabında dinlendirin. İç için; soğanları kavurun kıyma, sarımsak, tuz ekleyip, kıyma suyunu çekene kadar kavurun, baharatları ve suyu ilave edin, biraz daha kaynatıp soğumaya bırakın. Hamurun bir bezesini merdane ile açarak yağlanmış tepsiye yayın. Üzerine kıymalı harcı yaydıktan sonra diğer hamur bezesini de üzerine kapatın. İki hamurun kenarlarını pili yapar şekilde birleştirin. Üzerine birkaç delik açarak yumurta sarısını sürün. Önceden ısıtılmış

200 derecelik fırında pişirin.

İÇLİ KETE (ERZURUM)

MALZEMELER

Hamuru için:

- 2 su bardağı süt ● 1 su bardağı tereyağı
- 1 su bardağı sıvı yağ ● 1 paket yaş maya
- 1 tatlı kaşığı tuz ● 1 tatlı kaşığı şeker
- 2 yumurta ● Aldığı kadar un

Harcı için:

- 150 gr tereyağı ● 2 su bardağı un

Yufkalara sürmek için:

- 250 gr tereyağı (eritilmiş)
- 250 gr sıvı yağ

YAPILIŞI

Tereyağını eritin. Un ilave edin. Kısık ateşte karıştırarak hafif pembe olana kadar kavurun. Soğumaya bırakın. Ilık sütte mayayı ezin. Yumurtaların sarılarını ve unu ayırıp diğer malzemelere ilave ederek çırpın (sarıları üzerine sürülecek). Un ilave edilip yumuşak bir hamur yoğurun. On dakika yoğurduğunuz hamuru yumurtadan büyük bezelere bölün. Yuvarlayın. Üstüne nemli bir bez örtüp 15 dakika dinlendirin. Eritilmiş tereyağını ve sıvı yağı karıştırıp kaynatın.

Hamuru unlayarak yuvarlak şekilde acın. Önce tereyağı sürün, sonra kavrulmuş undan serpip, kıvrıp (büküp) uzun şerit şekli verin. Ve kendi etrafında gül şeklinde yuvarlayın hafifçe bastırarak, üzerine yumurta sarılarını çırpıp içine birkaç damla sıvı yağ koyarak sürün. Fırında üzeri kızarana kadar pişirin. Sıcak veya soğuk servis edebilirsiniz.

**TÜM BANKA
ŞUBELERİNDEN
LÖSEV BAĞIŞ**

**ALO LÖSEV
0312 447 06 60**

**ONLINE BAĞIŞ
losev.org.tr**

Vekaleten kurban kesiyoruz çünkü...

**Her kurban
lösemili
çocuklara
can!**

DÜNYANIN EN EKONOMİK ve EN GELİŞMİŞ ÇAMAŞIR YIKAMA SİSTEMİ

%100 ÖLÇÜLEBİLİR SÜRDÜRÜLEBİLİR VERİMLİ ve ÇEVRECİ

